

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2005/06:15

Stenografiska
uppteckningar
2005/06:15

Fredagen den 9 december

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser

Utrikesminister Laila Freivalds

Statssekreterare Lars Danielsson

Återrapport från ministerrådsmöte den 21 november och den 7 december 2005 (finansiella perspektivet)

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 12 och 13 december 2005

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi utrikesministern, statssekreteraren och deras medarbetare välkomna.

Vi gör som det är uppgjort. Vi börjar med allmänna rådet, och först tar vi en återrapport.

Anf. 2 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Tack, herr ordförande! Jag vill först kort återrapportera från allmänna rådet den 21 november. Nämnden har ju i sedvanlig ordning fått den skriftliga rapporten. Det var två punkter som stod på dagordningen. Den första gällde det finansiella perspektivet, och den hade jag tillfälle att återrapportera vid samrådet i tisdags. Den andra punkten gällde förberedelser inför Europeiska rådet den 15–16 december. Här höll man en inledande diskussion som fortsätter på måndag.

Diskussionen handlade främst om den så kallade annoterade dagordningens olika rubriker. Vad jag framförde var bland annat att punkten där Afrika, migration och terrorism till synes slagits ihop under en rubrik var missvisande. Jag påpekade också att vi önskade en referens till ren och hållbar energi samt att vi också önskade en referens till att EU skulle spela en viktig roll i uppföljningen av FN:s högnivåmöte. Dessa synpunkter har hittills beaktats. Utrikesministern och jag återkommer till den punkten under dagordningen för allmänna rådet den 12 december.

Anf. 3 LARS LINDBLAD (m):

Jag har en fråga. Det var ju ministerkonklav och ministerråd. Min fråga är: Deltog EU-samordningsminister Bosse Ringholm på dessa sammanträden?

Anf. 4 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Jag har ännu inte hunnit till punkten om återrapportering från konklaven den 7 december. Jag ska strax komma till det. Men både den 21 november och den 7 december var det undertecknad som deltog.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Då godkänner vi återrapporten.

Då fortsätter vi.

Anf. 6 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Då har jag, herr ordförande, återrapporteringen från den så kallade konklaven den 7 december, alltså i onsdags, som ju ägnades helt och hållet åt det finansiella perspektivet och där diskussionen kretsade kring det första ordentliga förslag som vi har fått från det brittiska ordförandeskapet om hur frågan om det finansiella perspektivet ska lösas.

Ett huvudintryck från onsdagens diskussion var att det brittiska ordförandeskapet fick ta emot väldigt mycket kritik för det förslag man hade lagt fram. Jag skulle vilja säga att de allra flesta medlemsstater förkastade detta förslag i termer av att det var osolidariskt, orättvist, omodernt och oacceptabelt. Så ni hör att man inte precis gjorde vägen.

Ett huvudproblem som många pekade på var den brittiska rabatten, där ordförandeskapet ansågs ha varit alltför generöst mot sig självt och för lite lyhört mot den kritik som har riktats mot konstruktionen kring den brittiska rabatten. En annan återkommande kritik var att de största besparingarna hade inriktats på de nya medlemsstaterna. Många menade, rent generellt sett, att förslaget förde förhandlingarna i fel riktning. Det var också många som kritiserade den föreslagna neddragningen av landsbygdsutvecklingspengarna. Det var väl egentligen bara ett land, Nederländerna, som tyckte att det var ett bra förslag. Globaliseringsfonden fick stark kritik från tre länder: förutom av oss själva också av Tyskland och Nederländerna.

Vi kan också notera att ingen medlemsstat avfärdade tanken på en översynsklausul, men de allra flesta betonade att det endast får vara aktuellt med begränsade justeringar före 2014, medan andra i sin tur menade att inga som helst förändringar kunde göras under perioden 2007–2013.

Detta, herr ordförande, var i grova ordalag kontentan av diskussionen, som ju skedde, som brukligt är, inte i form av förhandlingar utan i form av en så kallad bordsrunda då var och en sade sin mening om det förslag som låg på bordet.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Då godkänner vi återrapporten.

Därefter går vi in på ministerrådsdagordningen. Där har vi först Resolutioner, beslut och yttranden antagna av Europaparlamentet. Finns det någonting att säga om dem? Nej.

Då går vi vidare till Budgetplanen.

Anf. 8 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Låt mig först informera om att ordförandeskapet i går meddelade att det finansiella perspektivet, alltså budgetramen, inte längre är någon egen

punkt på dagordningen på måndag. Frågan kommer endast att tas upp inom ramen för förberedelserna inför Europeiska rådet. Det här innebär alltså att ordförandeskapet inte förutser någon substansdiskussion utan endast tänker informera om den fortsatta proceduren vid Europeiska rådet och när ett nytt förslag läggs på bordet.

Låt mig ändå ta upp några saker med nämnden, bland annat med anledning av en del av de frågor som ställdes vid förra samrådet. Låt mig också först mycket kort, även om det ligger utanför den normala samrådsskyldigheten men det ändå kan vara på sin plats att informera om det, notera att statsministern i går träffade den brittiske premiärministern Tony Blair i London för att diskutera läget allmänt när det gäller budgetplanen men också givetvis de mer specifika svenska problemen. Man kan väl konstatera av det samtalet att det brittiska ordförandeskapet är medvetet om att det finns många svårigheter att ta hänsyn till innan man kan nå en uppgörelse. Det finns en stor insikt från brittisk sida att huvudproblemet i diskussionen är den brittiska rabatten och också en medvetenhet, men kanske också en viss förvåning från britterna, om att det förslag som man lade på bordet tidigare i veckan har väckt så stor irritation framför allt bland de nya medlemsländerna. Jag tror att detta kanske en aning tog britterna med överraskning. Man kan också konstatera att britterna ser att det drar åt väldigt olika håll. Medan vi själva och några till tycker att man kan skära i budgeten ytterligare finns det en stor grupp länder, och inte minst kommissionen, som menar att det är omöjligt att sköta unionen med den, som man tycker, låga budgetnivån under den kommande sjuårsperioden. Det är alltså inte en alldeles enkel ekvation för det brittiska ordförandeskapet att få ihop.

Självklart kunde inte premiärminister Blair ge några som helst löften, och det var inte heller avsikten, utan han lyssnade noggrant på statsministerns argumentation kring vår egen nettoposition inte minst, och lovade att i de fortsatta övervägandena försöka ta det här i beaktande så mycket som möjligt. Sedan får vi se vad det ger i form av utbyte i nästa förhandlingsbox, som alltså ska komma någon gång i mitten av nästa vecka.

Låt mig också kort säga någonting om några av de huvudsätt på vilka vi ser att man kan hantera vårt så kallade nettoproblem. Det finns egentligen tre sätt att lösa vårt nettoproblem. Det första är att försöka sänka utgiftsnivån. Det andra handlar om att hitta lösningar på inkomstsidan, alltså olika former av rabatter. Det tredje alternativet handlar om att försöka hitta någon form av ökat återflöde.

När det gäller utgiftsnivån arbetar vi med en tumregel som säger att om man sänker nivån på budgeten med en hundradels procentenhet av EU:s bni ger det, om man skär rakt av, en nettoförbättring för oss på ungefär 33 miljoner euro per år. Men samtidigt måste man tänka på att det här bara är en tumregel. Vi konstaterar exempelvis att den nedskärning vi såg mellan box 6, som var det sista som luxemburgarna lade fram, och det brittiska förslaget, var det ju inte en nedskärning över hela linjen, utan det var bara på vissa utgiftsområden. Det innebar ju att i det fallet var effekten på oss i stort sett noll – lite beroende på hur man räknar. Men det är klart: Principiellt är detta ett sätt att hantera vår nettoposition också, det vill säga att sänka nivån.

Den andra varianten är att titta på inkomstsidan. Där finns framför allt två komponenter. Den ena möjligheten är helt enkelt att rabattera vår avgift. Det är ju något som vi redan har fått gehör för i så måtto att i det förslag som nu ligger på bordet så har vi en så kallad bni-rabatt på 105 miljoner euro per år. Vi ligger där redan. Och det är klart att det är en möjlighet att justera den ytterligare om man vill tillgodose våra önskemål ytterligare.

En annan variant är ju att göra någonting när det gäller den momsberade avgift som vi normalt sett betalar till unionen. Nu har man i det förslag som ligger redan sänkt den andel som vi ska betala tillbaka till unionen från 0,3 % till 0,1 %. Det ger oss en förbättring på 198 miljoner euro per år. Vi har alltså redan förhandlingsframgångar att peka på – dock icke tillräckliga, enligt vårt sätt att se.

En tredje väg att hantera vårt nettoproblem är att försöka få ett ökat återflöde. Man kan konstatera att ett ökat återflöde är ett något trubbigare sätt att lösa vårt nettoproblem. Om ett ökat återflöde till Sverige också leder till ett ökat återflöde till andra länder, ja, då minskar ju den positiva effekten på den svenska nettopositionen. Alltså försöker vi hitta så mycket skraddarsydda lösningar för Sverige som möjligt för att kunna få det här sättet att hantera vårt nettoproblem att fungera så optimalt som möjligt.

I det förslag som nu ligger på bordet finns det två skraddarsydda lösningar för Sverige, bland annat ett speciellt kuvert för våra glesbefolkade områden på ca 200 miljoner euro och sedan ett mera allmänt kuvert för Sverige på ungefär 150 miljoner euro. Men det är givetvis möjligt att vidta ytterligare åtgärder här om ordförandeskapet så önskar. Men jag vill peka på det här redan nu som vad jag skulle vilja kalla för både ett erkännande av vår nettoposition och ett slags förhandlingsframgångar för Sverige.

Nämnden frågade också i tisdags – jag tror att det var Lennart Hedquist som frågade – om hur den svenska EU-avgiften utvecklas över tiden med det brittiska förslaget. Jag konstaterar att i princip kommer vår bruttoavgift att ligga ganska still under den här perioden. Den kommer att vara ungefär 2,8 miljarder euro, eller lite drygt 25 miljarder kronor per år, och det händer inte så mycket över tiden. Detsamma gäller också Sveriges så kallade nettoposition. Den ligger på någonstans kring minus 0,43 % av bni. Det sker vissa fluktuationer mellan åren.

Det här med att beräkna nettopositioner är en övning som jag inte ska trötta nämnden med. Det finns nämligen olika sätt att beräkna nettopositionen. Vi använder det som vi brukar kalla för *UK rebate definition*. Det är väl den mest accepterade, men dock icke det enda sättet att beräkna nettopositioner.

Det ställdes också ett antal frågor om de nya medlemsländernas förmåga att absorbera framför allt så kallat regionalstöd. Jag kan konstatera att i Sveriges fall hade vi som nya EU-medlemmar problem med att använda tillgängliga strukturfondsmedel i början. 1998 utnyttjade vi ca 30 % av tillgängliga medel. Andra exempel: Mellan 2000 och dagens datum har Grekland, Irland, Portugal och Spanien, alltså de stora mottagarländerna av sådant här stöd, som mest absorberat ca 80 % av tillgängliga medel, vilket motsvarar ungefär 1,6 % av deras bnp i genomsnitt. Vi vet ju då att många av de nya medlemsländerna har ca 4 % av sin bnp

tillgängliga i strukturfondsmedel. Givet våra egna och andras erfarenheter kan det därför finnas problem för de nya medlemsländerna att absorbera så mycket pengar, inte minst med tanke på att de här länderna ju inte har byggt upp sin administrativa struktur kring hanteringen av strukturfondsmedel. Sammanfattningsvis, för att förstärka det jag tror att jag var inne på redan vid förra samrådet: Det är nog en realitet att det kan finnas problem för de nya medlemsländerna att ta hand om alla de pengar som finns. Men det här är alltså inte en exakt vetenskap, och jag konstaterar att de nya medlemsländerna själva, inte minst våra baltiska vänner, är av den mycket bestämda uppfattningen att de kan absorbera de här medlem. Men som sagt: Erfarenheterna från tidigare pekar delvis på motsatsen.

Detta, herr ordförande, är då kommentarerna kring det som alltså inte blir någon egen dagordningspunkt den här gången, det finansiella perspektivet och budgetplanen.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi hanterar den som en egen punkt eftersom vi brukar utgå från måndagen. Vi är inte så flexibla här!

Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp):

Jag satte mig ned och tittade på vad man på något sätt kan definiera som svenska förhandlingsmål i utgångsläget och se hur vi ligger till gentemot dem. Då kan man säga att nivån, ja, den är nere på 1,03–1,04 %, och det är väl en acceptabel nivå. När det gäller nettopositionen är ju inte förhandlingsmålet uppnått, som jag ser det, även om jag tycker att själva nivån kanske är något viktigare. Strukturfrågorna har ju också varit uppe. Med det här förslaget får jordbruket, såvitt jag förstår, en ökad andel av budgeten genom att utgifterna för jordbruket ligger kvar i euro räknat medan budgeten som helhet minskar. Därmed ökar alltså jordbrukets andel. Det är ju alltså en strukturändring i fel riktning. Det är också en strukturändring i fel riktning att man drar ned strukturfondsmedel i Öst- och Centraleuropa medan vi i utgångsläget faktiskt ville öka strukturfondsmedlen till Öst- och Centraleuropa.

Jag vill kommentera det här med jordbruksreform. En överenskomst om revidering värd namnet har vi ännu inte sett. Den brittiska rabatten har ju inte minskat. Vi har fått en önskad globaliseringsfond på halsen i förslagen.

Det är alltså väldigt svårt att se att vi har lyckats – eller snarare: De här förhandlingarna förefaller ju leda fram till att de svenska förhandlingsmålen inte uppfylls annat än beträffande nivån. Det gör ju att det egentligen känns väldigt svårt, tycker jag, att se med positiva ögon på den här förhandlingen just nu. Vi får väl lyfta blicken lite och se på hela paketet och fråga oss: Kan vi verkligen ta ett sådant här paket med i stort sett allt utom nivån innebärande att svenska förhandlingsmål inte har uppnåtts utan att vi kanske till och med har glidit iväg åt fel håll från dem?

Beträffande de tre sätten att förbättra nettopositionen – lägre utgiftsnivå, rabatt och ökat återflöde – kan man väl säga beträffande återflödet som Lars Danielsson sade att det är ett trubbigt instrument. Men det är ju också så att vi förlorar kontrollen över hur resurserna används. Har vi pengarna kvar i den egna plånboken kan vi använda dem på vilket sätt vi

vill, men får vi tillbaka dem från EU är de ju destinerade till vissa syften enligt vissa regler.

Sedan beträffande frågan om absorptionsförmågan, som vi talade om förra gången, är det väl riktigt att det är svårt att utnyttja medlen, även för gamla länder och för Sverige i början. Men det talar väl ytterligare för det som vi diskuterade förra gången, nämligen att man bör driva på – om man nu är inställd på att minska pengarna till Östeuropa – att man samtidigt ökar möjligheten att exploatera de här pengarna genom en ökad flexibilitet, till exempel mindre projektbindning, och alla de restriktioner som i dagsläget finns.

Men som sagt: Min huvudfråga har egentligen mera ett örnperspektiv, det vill säga hur vi ska se på förhandlingsläget nu. Jag tycker ju inte att det här verkar bra alls.

Anf. 11 LARS LINDBLAD (m):

Jag börjar med att instämma med Carl B Hamilton. Det är lite grann där jag tänkte börja också. Givet de utgångspunkter som vi även diskuterade vid senaste mötet och hade gemensamt vid detta bord och med regeringen, det vill säga vilka utgångspunkter vi skulle ha i förhandlingarna, känns det inte i grunden särskilt bra med hur det går med modernitet, 1 %, tyngdpunkten i strukturpolitiken och globaliseringsfonden. Dessutom: När det gäller synen på den brittiska rabatten har vi nya exempel på rabatter som omfattar både Sverige och Nederländerna, det vill säga att vi bygger in mer av de strukturer som vi inte vill ha. Vi vill ju ha en mindre budget och sedan en mera rätt fördelning och en bättre svensk nettoposition.

Sedan har det ju också kommit fram något, vilket vi inte diskuterade vid förra tillfället och vilket Lars Danielsson inte heller tog upp i dag, nämligen att det förekommer medieuppgifter om att det även på forskningssidan går i fel riktning, om jag har tolkat Financial Times rätt i dag. Det finns tendenser till att man inte går i rätt riktning när det gäller forskningsbudgeten. Då är det ju nästan ingenting som stämmer, möjligen att man försöker rätta till den svenska nettopositionen. Men det är fortfarande så att vi kommer att betala mer för en dålig budget, och det känns inte bra.

Min andra fråga handlar om processen. Vad gör statssekreteraren för bedömning av möjligheten att nå resultat, givet att ett nästa förhandlingsbud ska komma i nästa vecka, alltså precis före Europeiska rådets möte. Parterna står ju, som det känns i alla fall, väldigt långt ifrån varandra. Är detta en kapitulation från britterna? Är det så att man nu ger sig och lämnar över till österrikarna att hantera detta, eftersom man inte har ett substantiellt möte i början på veckan?

Anf. 12 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr ordförande! Det finns ingen ny position från Kristdemokraterna jämfört med när vi diskuterade det här förra gången, men jag vill väldigt kort ändå peka på hur vi ser på det. Vi vill gärna se en ökat intensifierad attack mot den brittiska rabatten. Den attacken är välmotiverad och behövs nu. Jag tror också att britterna vill komma undan det här arbetet och skjuta över det på Österrike. En ordentlig ansats på det här tycker jag är viktigt.

Besparingar på nya stater diskuteras. Nej, vi borde nog inte spara lika mycket där som liggande förslag säger utan i stället plocka från de befintliga mottagarna. Södra Europa, alltså de gamla länderna, bör släppa mer av sina regionalstöd till förmån för de nya.

Neddragningar av landsbygdsstöden ser vi som problematiska. En urbanisering präglar situationen i hela Europa i dag. Att landsbygden skulle få ytterligare neddragningar ser vi som ett problem.

Globaliseringsfonden säger vi naturligtvis nej tack till.

När det gäller revideringen av jordbrukspolitiken har vi faktiskt synpunkten att det har tagits ett kraftfullt steg för inte så länge sedan, och det är en näring som kräver långsiktighet. Vi ser alltså gärna att man bestämmer sig för en framtida revidering, men det måste vara på sikt, så att man ger arbetsro på det området.

Jag skulle vilja peka på att en av de bästa teknikerna är att Sverige och övriga nettobetalarare jobbar med en speciell rabatt, eftersom den har särskilda motiv och kan motiveras. Den är ju också ren. Till skillnad från att vi får ett styrt återflöde som kanske inte passar oss är ju rabatten så att säga fri att använda. När vi tycker att vi har goda skäl för en rabatt, som man har som nettobetalarare, tycker jag inte att det är besvärande att jobba med den samtidigt som man kritiserar den brittiska rabatten.

Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp):

Ibland kommer man till ett läge där man kanske måste välja sina prioriteringar. Den viktigaste prioriteringen från Miljöpartiets sida är då att vi minskar vår avgift, inte att vi ökar återflödet. Ska vi välja vad som är viktigast att jobba för nu är det att vi minskar avgiften, inte att vi får mer pengar tillbaka från EU som är styrda. Det är alltså där vi skulle vilja att man lade ned den mesta energin.

Sedan är vi kritiska till Globaliseringsfonden. Vi skulle naturligtvis vilja minska den totala budgeten. Principiellt har vi vår grunduppfattning. Men om man ska göra en prioritering så är det lägre avgift.

Anf. 14 AGNE HANSSON (c):

Herr ordförande! Jag medverkar gärna till att sätta ett högre tryck på förhandlingarna, och jag har uppfattat att regeringen inte heller är nöjd med den position vi befinner oss i nu.

Jag håller med om det som Hamilton sade. Vi kanske inte kommer särskilt mycket längre nu när det gäller nivån, utan nu gäller det att växla spår och se mera till innehåll.

Vi vill inte heller ha Globaliseringsfonden.

I övrigt kan man konstatera att återflödet ligger i landsbygdsutvecklingsstödet. Det är en dramatisk neddragning såsom budgeten ligger nu som jag tycker är omöjlig för oss att acceptera. Det fanns en bred kritik från många medlemsstater på den punkten vid senaste sammanträdet, men det är ju en avvägning. Det är klart att om man kan hitta landsbygdskuvert som är specifika för Sverige som motsvarar en höjning av den budgetposten får man väl överväga en sådan åtgärd.

Det här hänger ju också samman med nettopositionen, och den är för Centerpartiet också nu väldigt viktig. Om man inte kommer längre när det gäller avgiften är det ju på det hållet man ska fortsätta jobba. Jag ger

uttryck för vår förhoppning att det händer något på det området, annars blir det mycket besvärligt för oss att acceptera den här budgeten.

Jag delar också Holger Gustafssons uppfattning när det gäller jordbrukspolitiken. Där har man tagit ett stort grepp genom frikoppling, och det gäller väl att göra detta successivt.

Sedan är det naturligtvis också en fråga om vad som är realistiskt från absorptionssynpunkt för de nya medlemsstaterna. Det där hänger ju lite ihop. Det är klart: Vi har ju egen erfarenhet av det, och absorptionsförmågan i början är ju tyvärr inte så stor. Då kanske man kan hantera återflödet och stöden speciellt för Sverige i det sammanhanget i rätt riktning.

Anf. 15 KARIN THORBORG (v):

Även vi kan instämma i kritiken. Vi ser inte att det har förändrats till det bättre. Jag kan bara lyfta fram några saker. Det gäller att det är viktigt och noga med vilka signaler man ger till EU-10-länderna. Naturligtvis finns det absorptionsproblem, som vi pratade om, men det är väldigt viktigt att de får signaler om att vi vill vara med och hjälpa till. Därför ska, tycker jag, bidraget till dem inte skäras ned så mycket.

Vi har naturligtvis också kritik emot Globaliseringsfonderna.

När det gäller att prioritera att lösa Sveriges nettoposition tycker även vi att det är viktigare att vi minskar våra utgifter dit och att vi inte ökar återflödet.

Anf. 16 LENNART HEDQUIST (m):

Regeringen har i stort haft EU-nämndens stöd för sin position när man har satt upp målen för Sverige. När man inte uppnår målen är det viktigt att man kan göra en tydlig prioritering av vad man vill uppnå. Det vore intressant att höra tydligare hur statssekreteraren ser på de svenska prioriteringarna, vad som i det här läget är viktigast att uppnå och i vilken utsträckning det som är viktigast är uppnåbart. Det kan ju vara så att man upplever att det inte går just nu. Vad är då viktigast?

I inledningen av det brittiska ordförandeskapet tryckte Tony Blair väldigt mycket på ett modernare EU. Det var väl nästan en inbjudan till att åstadkomma strukturförändringar. Nu har det kommit väldigt lite av det i utkastet, som nu är avvisat. Då är frågan i vilken utsträckning de i praktiken har kastat in handduken när det gäller moderniteten och om förutsättningarna för modernitet skulle öka om strukturförändringarna skjuts framåt i tiden. Det kunde vara intressant att höra vad som är Sveriges prioritering. Om moderniteten är det viktigaste, vad gör man då?

Jag tycker att det är lite egendomligt på sitt sätt att man börjar tala om rabatter samtidigt som den brittiska rabatten om möjligt ska tas bort. Då kommer man osökt in på frågan i vilken utsträckning själva systemet för avgift till EU är stabilt och bra. Jag är lite osäker på i vilken utsträckning det är möjligt att kortsiktigt förändra det eller uppta förhandlingar om avgiftssystemet i sig. Men jag tycker spontant att det vore en bättre väg att gå än att börja laborera med enskilda länders rabatter.

Då är min fråga: I vilken utsträckning diskuteras frågan om omläggning av avgiftssystemet? Bni per invånare slår ju lite olika för olika länder. Då skulle man väl kunna tänka sig något slags fast avgift per invånare och därutöver en avgift som följer bni. Min fråga är, när nu så

Anf. 17 Statssekreteraren LARS DANIELSSON:

Låt mig börja med att instämma i vad Agne Hansson sade. Regeringen är inte heller nöjd med den position vi befinner oss i. Vi är inte heller klara med några förhandlingar. Det vore konstigt om någon vore nöjd i det här läget. Alla är ungefär lika missnöjda, och vi är definitivt inte nöjda med resultatet. Det är en viktig utgångspunkt.

Samtidigt är det här en förhandling som bygger på enhällighet. Vi hade en diskussion med nämnden om huruvida man i det nya fördraget skulle föra in någon form av kvalificerad majoritet när det gäller det finansiella perspektivet. Så blev det inte till slut. Jag tror möjligen att det hade varit klokt att göra det, men det är mer en akademisk diskussion i det här läget. Man kan konstatera att det är enhällighet som gäller.

Nästa utgångspunkt som jag tror att det är viktigt att knyta an till, och som Lars Lindblad var inne på lite grann, är att vi, oavsett hur framgångsrika vi är, kommer att betala mer till unionen under den kommande perioden, och det beror på utvidgningen. Det är en realitet som vi inte kan blunda för. Unionens utgifter ökar, och de ökar på grund av utvidgningen. Vad det handlar om, tycker jag, är att dels försöka begränsa ökningen, dels att i vårt fall se till att den ökning som faller på oss själva motsvarar vårt relativa välbefinnande. Sedan gäller det givetvis också att den ökning som sker ska ha en sådan fördelning att vi tycker att den svarar mot de utmaningar som är just då.

Carl B Hamilton tar upp frågan om huruvida detta är en modern budget eller inte. Självklart är inte heller regeringen nöjd med exakt den utformningen. Men låt mig bara peka på några saker som trots allt har skett i den här budgeten jämfört med nuvarande läge. Vi gör på ett helt annat sätt än i det gällande finansiella perspektivet satsningar på miljöåtgärder. Vi har ungefär 70 miljarder euro avsatta för miljöåtgärder i den nya budgeten. Det är nästan helt och hållet nya pengar.

Den tidningsuppgift som jag tror att Lars Lindblad refererade till om att det skulle vara sänkningar när det gäller forskning och utveckling stämmer inte. Vad som står där är att man inte har utnyttjat alla pengar som är avsatta. Det är ett absorptionsproblem även här. Men om man tittar på anslagsposten 1 A ser man att den ökar från 54 miljarder i dag till 72 miljarder, så det är en ökning av den kategori som går till forskning – också ett slags modernisering.

Det är mycket större fokus på nya medlemsländer. EU-15:s andel av sammanhållningspolitiken sjunker med 37 % enligt det här förslaget jämfört med 2006 års nivå. Vi har ett förslag om öronmärkning av pengar inom ramen för regionalpolitiken till så kallade Lissabonåtgärder. Vi hade gärna sett att de gjordes på ett annat sätt, men icke desto mindre får man väl se det som ett slags modernisering.

Jag konstaterar att utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken minskar med 7 % under perioden. Det är sammanlagt 13 miljarder euro mindre. Som flera har påpekat här, framför allt Holger Gustafsson, har de reformer som har genomförts gjort att jordbrukspolitiken har blivit något mindre marknadsstörande än tidigare. Vi är inte nöjda med detta på något sätt, men det sker vissa förändringar. Vi har ökningsar med ungefär 25 %

vad gäller kategori 3, Frihet, säkerhet, rättvisa och medborgarskap. Budgeten för externa relationer ökar med ungefär 10 %. Sedan har vi översynsklausulen. Så det är klart att det finns element, tycker jag, som gör att det är en viss modernisering, men givetvis inte så mycket som vi skulle vilja. Kampen för detta fortsätter.

Lars Lindblad och, jag tror, också Lennart Hedquist frågar om rabatt inte är en anomali. Det är klart att det är. Vi vill ju inte heller ha några konstiga skräddarsydda lösningar. Det var därför som vi förde fram förslaget om en korrigeringsmekanism, som ju hade varit ett tydligt och enkelt sätt att försöka rätta till detta. Vi konstaterar att det inte fanns stöd för detta. Att då lägga ned vapnen och acceptera en dålig nettoposition har varit främmande för regeringen, och jag uppfattar att det inte heller är något som den här nämnden har velat. Jag har än så länge uppfattat en enighet i nämnden om att vi på olika sätt, inom rimliga ramar, ska försöka förbättra vår nettoposition, och det är det arbetet som vi nu håller på med som bäst.

Lennart Hedquist frågar om man inte har diskuterat avgiftssystemet. Jo, det har man i och för sig. Det finns alltid förslag från kommissionen om att man ska lämna systemet att medlemsländerna betalar avgift och i stället ha något slags autonom finansieringsmekanism. Det hoppas jag att inte någon i det här rummet vill ha. Regeringen har sagt nej till detta, och jag har uppfattat att det finns ett stöd för detta. Vi menar att ett effektivt sätt att hålla koll på utgifterna är att vi har kvar det nuvarande systemet där medlemsländerna betalar avgifter på olika sätt.

Problemet, som jag ser det, är inte i huvudsak avgiftssystemet. Problemet är utgiftssidan. Problemet är att utgifterna i unionen är till framför allt två områden, som vi vet, jordbruk och regionalpolitik. Det är det som gör att vi måste laborera med dessa så kallade nettopositioner som blir väldigt förvirrande för vanligt folk, inte minst därför att de beräknas på olika sätt. Men det är anledningen. Hade budgeten motsvarat mer än en normal nationell budget hade vi bara kunnat titta på bruttoavgiften, och sedan hade det inte varit så mycket att snacka om. Då hade man kunnat få en ganska tydlig bild av hur länderna låg och kunnat relatera det till det relativa välståndet. Men nu har vi inte en sådan struktur på budgeten. Det är därför som det är så angeläget, tycker jag, att ändra på strukturen så mycket som möjligt. Men jag tror inte att det är riktigt läge just nu att ändra på avgiftssystemet som sådant. De som vill göra det har andra baktankar. De vill ändra karaktären på unionen, tror jag.

Holger Gustafsson pekar på vikten av att öka attacken på den brittiska rabatten. Det ska vi väl försöka göra. Det finns en medvetenhet från brittisk sida om att det här är en orimlig situation. Jag är övertygad om att i de kommande så kallade förhandlingsboxarna kommer britterna att ge upp mer av sin rabatt. De inser att det är en absolut förutsättning för en lösning. Vi ska givetvis jobba med det.

När det gäller reduktion av LBU kan jag mycket väl tänka mig att det kommer något nytt som även rör landsbygdsutvecklingen. Vad det kan bli får vi se.

Lennart Hedquist frågar vad som nu är viktigast att uppnå för svensk del. Jag delar den bedömning som flera har gjort här, att vi har varit relativt framgångsrika vad gäller nivån. Vi ska inte ge upp kampen för att pressa på ytterligare. Jag tycker att den har varit relativt framgångsrik.

För regeringens del är det nog trots allt nettopositionen som är huvudmålet i slutförhandlingen. Samtidigt vill vi fortsätta att med en druck- en papegojas envishet hävda att slutresultatet, när vi tar ställning till huruvida vi ska säga ja eller nej, handlar om att väga samman tre faktorer. Det handlar om nivå, struktur och nettoposition. Men i slutförhandlingen blir det kanske naturligt att det är nettopositionen som blir viktigast.

Lennart Hedquist frågar: Har britterna gett upp och är redan inställda på att skjuta det här på framtiden? Vad får det i så fall för effekter? Jag tror att det är en allmän insikt att det inte blir lättare att lösa det här under ett österrikiskt ordförandeskap. Vi ska komma ihåg att om vi inte kommer överens om ett finansiellt perspektiv nu eller lite senare, då rullar ett system med ettårsbudgetar vidare. I det systemet har Europaparlamentet mycket större inflytande över utgifterna än vad de har i det här systemet. Det kan man tycka olika saker om. Regeringens uppfattning är att det inte är alldeles önskvärt att ge parlamentet denna ökade roll. Det riskerar att ge en felaktig fördelning av utgifterna och framför allt en högre nivå på utgifterna. Det är också ett starkt element för att trots allt försöka komma överens. Jag tror inte att det blir lättare i mars än vad det är nu.

Jag tror inte heller att britterna har gett upp. De säger att de inte har givit upp, och man ska ju alltid lita på vad folk säger. Britterna gör nu ett seriöst försök, och jag tror faktiskt att de största förutsättningarna för Storbritannien att inrikespolitiskt hantera eftergifter när det gäller den brittiska rabatten finns när man själv är ordförande. Alltså ska vi nu försöka pressa våra brittiska vänner så mycket som möjligt på denna sak. Det är mycket lättare för dem att vara hårdnackade när det är Österrike som har helhetsansvaret. Det är ytterligare en anledning att försöka trycka på.

Vår bedömning är att det fortfarande är en oerhört komplicerad förhandling. Det kan mycket väl bli ett misslyckande, men det är kanske något slags fifty-fifty-situation. Det gör att vi måste, tycker jag, fortsätta arbetet med att utgå från att det ska bli en uppgörelse och visa att vi faktiskt vill ha en uppgörelse. Men vi ska bevaka ett antal viktiga svenska intressen som jag finner att det finns stor enighet kring i det här rummet.

Anf. 18 LARS LINDBLAD (m):

Jag har bara en detaljfråga. Är det verkligen så att inflytandet på Europaparlamentets budgetar kan leda till ökade utgifter? Är det en riktig uppgift?

Min andra fråga är kopplad till processen som jag ställde frågor kring: Hur kommer man att kunna lösa ut detta? Vid vilket tillfälle ska ni träffas för att diskutera nästa utkast som kommer? Stats- och regeringscheferna kommer ju till mötet nästan direkt efter det att det här papperet kommer. Hur kommer de facto förhandlingarna att skötas?

Anf. 19 ANDERS G HÖGMARK (m):

Frågan om moderniteten och utvecklingen av den är ju den som tar längst tid. Därmed blockerar den ju en snabb uppgörelse. Kan man i översynsklausulen finna någon formulering om en öppenhet för något eller ett par områden, oaktat de förbättringar som har skett, som skulle kunna göras? Ett sätt att lösa upp knutar är ofta att skjuta dem framåt.

Anf. 20 LENNART HEDQUIST (m):

Bara helt kort, för att få det fört till protokollet, var mitt resonemang om avgiftssystemet helt grundat på en förändring av själva avgiftssystemet som sådant, där man skulle kunna ta in andra komponenter än enbart bni. Att gå över till någon form av EU-skatt eller motsvarande är mig naturligtvis helt främmande.

Anf. 21 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Till Lars Lindblad: Det är ett antagande att utgifterna kan öka. Det är inte ett säkert påstående, men det är ett antagande. Parlamentet har hittills inte visat sig vara särskilt återhållsamma vad gäller utgifter. Det finns vissa begränsningar för vad de kan göra i ett sådant läge. Det är alldeles riktigt. Jag tror att det finns stor enighet inte minst inom rådet, vilket är föga överraskande, om att rådet, som representerar dem som faktiskt betalar avgifterna, gärna vill ha så mycket kontroll över den här processen som möjligt.

Hur ser processen ut? Som jag sade kommer det ett nytt förslag på tisdag kväll eller onsdag förmiddag. Jag har ingen precis uppgift om detta. Det blir inga förberedande diskussioner, utan förslaget går direkt till Europeiska rådet som på torsdag kväll har en diskussion kring denna box. Det blir inga förberedanden, inga preludier. Att det inte kommer något nytt förslag är det som gör att ordförandeskapet inte tycker att det är någon mening att ha en ny diskussion på måndag, för det blir bara en upprepning av vad alla sade i onsdags, vilket förmodligen är riktigt.

Sedan är det väl ett antagande att ordförandeskapet, baserat på diskussionen på torsdag kväll, kommer med ytterligare en box på fredag morgon som väl är något slags slutbud. Sedan manglas det, och är det så att man är nära en uppgörelse kanske man kan hitta någon liten modifiering här och där. Ungefär så ser processen ut.

Jag fick frågan om man inte kan få in lite tydligare skrivningar om moderniseringen i Översynsklausulen. Vad som står nu är att översynen ska vara *comprehensive and wide-ranging* och att den ska täcka alla aspekter på inkomster och utgifter, inklusive jordbrukspolitiken, som man möjligen kan se som en modernisering, och den brittiska rabatten. Det är klart att man skrivningsmässigt kan försöka få in något om moderniseringen. Vi kan gärna se om det går att göra. Vi ska komma ihåg att varje beslut om en sådan här översyn fattas med enhällighet. Samma begränsningar som finns när vi diskuterar det finansiella perspektivet kommer att finnas när vi diskuterar översynsklausulen. Men i sak instämmer jag gärna i det som Anders G Högmark säger.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Processen fortsätter. Vi kommer ju att ha ett samråd med statsministern på onsdag. Då kommer vi förmodligen att ha ett förslag på bordet. Men vi får räkna med att vi behöver ha telefonsammanträden. Jag vill därför uppmana alla i nämnden att hålla rent i kalendern nästa fredag då vi ändå kommer att vara här eftersom det är voteringar och annat. Det kan till och med dra ut på tiden till på lördag om jag förstått saken rätt.

Det är ingenting nytt på bordet, och vi har återupprepat våra ståndpunkter. Jag konstaterar liksom tidigare att det finns ett stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Då går vi över till Rådets ettåriga arbetsprogram innan vi fortsätter med det som är kvar på Förberedelser inför Europeiska rådet, för det ska utrikesministern föredra.

2005/06:15
9 december

Anf. 23 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Nämnden har fått del av Österrikes och Finlands utkast till rådets ettåriga arbetsprogram för 2006. Programmet ska presenteras i allmänna rådet. Någon diskussion förutses inte. Därefter fastställer de inkommande två ordförandeskapen programmet.

Den övergripande målsättningen i utkastet är att rådets arbete ska leda till ekonomisk och social välfärd, miljöskydd, frihet och säkerhet för EU:s medborgare liksom att stärka EU:s roll i världen. Det är regeringens avsikt att i stort välkomna detta ambitiösa arbetsprogram som de två ordförandeskapen kommer att acceptera. Det visar på ett ganska lättöverskådligt sätt vilka frågor de kommer att fokusera på.

Anf. 24 LARS LINDBLAD (m):

Jag har en liten fråga eftersom det också handlar om reflexionsperioden för förslaget till konstitutionellt fördrag. Det ska också vara en del nationella inspel om hur man ska föra dialogen. Såvitt jag kan erinra mig har jag inte sett Sveriges inspel gentemot rådet. Kommer det någon redovisning om hur vi ska föra denna diskussion, och hur kommer i så fall inspelet att se ut?

Anf. 25 KARIN THORBORG (v):

Jag har inte hunnit läsa så mycket mer än rubrikerna i arbetsprogrammet, men jag känner igen nästan alla rubriker. Det är det gamla vanliga ungefär. Jag undrar om det finns något nytänkande om vad man ska göra eller fortsätter man bara precis där man är nu? Jag kan inte hitta någonting nytt. När det exempelvis gäller konstitutionen står det bara att debatten ska fortsätta. Jag undrar: Finns det något nytänkande i programmet, något som man kan plocka ut som är nytt och fräscht?

Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp):

Jag tror egentligen att jag skulle ta upp min fråga i samband med Europeiska rådet, men i och för sig handlar det också om vad rådet ska jobba med i framtiden. Jag tar därför upp den nu.

Jag skulle vilja aktualisera den brist på rättssäkerhet som många med muslimsk bakgrund upplever i Europa. Dels har det skett olagliga bortföranden av europeiska medborgare av USA på europeisk mark, dels har USA en lista med 80 000 namn, vilket försvårar livet för många människor eftersom det i störst utsträckning är arabiska namn på listan. Det är motsvarigheten till vanliga svenska namn som Anders Svensson som finns med på listan, så det är många fler än 80 000 människor som berörs av listan. Hur den används är inte helt synliggjort. Det kan innebära att de här människorna förhindras möjligheter till jobb och annat.

När det gäller diskriminering i Sverige av olika grupper låg till exempel människor med muslimsk kulturbakgrund från forna Jugoslavien väldigt väl till på arbetsmarknaden år 2001. I dag är de en av de mest diskriminerade grupperna på arbetsmarknaden. Det har alltså skett en

försämring sedan 2001 för den här gruppen på arbetsmarknaden. Det här gäller i Sverige, men vi ser samma trend i hela Europa, att de som blir mer och mer utsatta för diskriminering är människor med muslimsk kulturbakgrund. De behöver inte vara religiösa, utan det handlar om att de har ett muslimskt namn som Muhammed eller Ahmed.

Jag ser väldigt allvarligt på utvecklingen mot bristande rättssäkerhet, på den amerikanska statens agerande och också på hur vissa europeiska länder delvis har agerat. Men jag tror ändå att de har skött sig mycket bättre än USA. Men i kriget mot terrorismen har man nog inte riktigt försvarat rättssäkerheten fullt ut för dem med muslimsk kulturbakgrund. Den ökande diskrimineringen är en ganska allvarlig situation som jag tycker att EU behöver lyfta fram, och det vore väldigt bra om Sverige bidrog till detta.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Som du påpekar hänger frågan mer ihop med punkten innan som vi återkommer till. Rådets arbetsprogram är något som de kommande ordförandeskapen presenterar och som vi egentligen inte kan påverka. Men vi låter frågan bero tills vi kommer till den punkt som handlar om terrorism bland annat.

Anf. 28 ANDERS G HÖGMARK (m):

Oaktat att vi inte kan göra så mycket åt detta, finns det väl ändå en möjlighet att på något sätt reagera. Jag är lite grann inne på tankarna som fladdrade förbi här, att det är ett väldigt omfattande program och att ett antal punkter är en fortsättning på det som redan är på gång. Samtidigt har vi partier här ganska samfällt deklarerat att vi önskar lite grann av subsidiaritets tänkande. Då är min och säkert fleras fråga: Hur reflekteras synpunkten om subsidiaritet på ämnesområdena och i fördjupningsambitionen inom respektive område? Det vore värt att få någon liten kommentar till detta, för om man öppnar grindarna är det ju väldigt mycket svårare att fösa ut det som har släppts in genom grindarna.

Anf. 29 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

I början av varje ordförandeskap sker en så kallad orienteringsdebatt – det blir antagligen vid allmänna rådet i januari – om arbetets inriktning under det kommande ordförandeskapet. Det tycker jag verkar vara ett utmärkt tillfälle att till exempel föra upp frågan om ökat subsidiaritets tänkande, som Anders G Högmärk tar upp.

Jag utgår från att både Österrike och Finland, som ju är kända som länder som företräder ungefär samma syn på subsidiariteten som vi, på olika sätt i sitt arbete tar hänsyn till att man ska göra saker och ting på rätt nivå.

Karin Thorborg frågar om det finns något nytänkande. Precis som Anders G Högmärk var inne på har varje ordförandeskap att ta över det som det förra ordförandeskapet har klarat av och framför allt det som det förra ordförandeskapet inte har klarat av. Det gör givetvis att utrymmet för ett radikalt nytänkande är ganska begränsat. Jag tycker att dagordningen generellt sett styrs i riktning mot det som är låt oss kalla det modernt, alltså de utmaningar som Europa står inför i dag och som också går att lösa på ett meningsfullt sätt på europeisk nivå utan att för den

skull gå in på sådana saker som de flesta av oss anser bör lösas på nationell nivå. Det är klart att nytänkandet är begränsat, men det finns, tycker jag, naturliga förklaringar till det.

Bara för att kommentera det Yvonne Ruwaida säger kommer den typen av frågor som hon tar upp att behandlas på framför allt rätts- och inriktessidan under loppet av de två ordförandeskapen.

Lars Lindblad frågade om inspelet om den europeiska debatten. Det är redan en fråga på Europeiska rådets toppmöte, men kommer givetvis, som han alldeles riktigt påpekar, att vara en stor fråga inte minst vid junitoppmötet 2006. Regeringen har, som jag tror att jag har redovisat vid tidigare samråd, precis som alla andra gjort en kort redovisning. Vi har uppmanats att vara mycket kortfattade. Vi har redovisat vad som har skett i Sverige inom ramen för 2004-kommittén med mera. Denna redovisning på en sida från oss och redovisningarna från andra länder ska vi givetvis se till att EU-nämnden får ta del av.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Då godkänner vi informationen.

Vi går nu tillbaka till punkt 5 och det som återstår för Lars Danielsson.

Anf. 31 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Förutom det finansiella perspektivet kommer en rad frågor som tidigare har varit kända för nämnden att diskuteras. En ny fråga har kommit till. Efter Ekofins möte den 6 december står det klart att frågan om reducerade momsskattesatser blir en punkt på dagordningen vid Europeiska rådet. Men frågan kommer inte att behandlas nu på Allmänna rådet. Därför får statsministern återkomma till frågan i samband med samrådet med nämnden den 14 december.

Låt mig bara på den allmänna delen framhålla tre korta punkter som är viktiga för oss.

För det första bör Europeiska rådet slå fast att den reviderade hållbarhetsstrategin kan antas under det österrikiska ordförandeskapet. Vi beklagar att översynen har dragit ut på tiden.

För det andra kommer frågan om hållbar energi upp vid toppmötet. Betoningen i slutsatserna ligger på behovet av strategier för att investera i ren och hållbar energi. Det är vår uppfattning att det krävs en långsiktig strategi för att förnybara alternativ mer och mer ska kunna ersätta fossila bränslen.

För det tredje vill vi välkomna medlemsstaternas nationella handlingsprogram inom ramen för Lissabonstrategin. Det är också viktigt att lyfta fram arbetet med regelförbättringar.

I övrigt kommer utrikesministern att redovisa ett antal frågor som också kommer att diskuteras där.

Anf. 32 YVONNE RUWAIDA (mp):

Nu märker jag ord igen som vanligt. Jag hörde här att du pratade om förnybara bränslen, inte förnybara energikällor. Är det så att punkten om hållbar energi är fokuserad bara på bränslen eller handlar den också om energikällor i stort? Jag tycker att det vore bättre om den handlade om både bränslen och energikällor som sol, vind och annat.

2005/06:15
9 december

Anf. 33 Statssekreterare LARS DANIELSSON:

Det handlar om det bredare synsättet, så jag tror att Yvonne Ruwaida, som är en uppmärksam lyssnare, kan vara lugn. Åtminstone är det det bredare förhållningssättet i slutsatstexten. Men för att vara uppriktig är det klart att omfattningen av diskussionerna kring alla de här punkterna blir helt beroende av huruvida det blir någon slutförhandling om det finansiella perspektivet eller inte. Blir det en sådan är jag rädd att det tar över väldigt mycket av tiden från de olika områdena. Men det gör det givetvis ännu viktigare att vi får slutsatstexter som reflekterar vettiga prioriteringar.

Anf. 34 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Jag tänkte på det som sades senast om de tre punkter som var värda att lyfta fram. Den sista punkten var de nationella handlingsplanerna, och den diskuterade vi på förra EU-nämndssammanträdet i fredags. Där nämnde statssekreteraren speciellt regelförbättringar. Jag skulle bara vilja poängtera att de andra punkterna om rekommendationer som gäller bland annat invandrare, sjukskrivna, våra bidragssystem och översynen av dessa har hängt med i många år. Det är väl så viktigt att vi tar upp dessa frågor och inte bara regelförbättringar, även om det är väldigt bra att vi börjar göra regelförbättringar.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt vad avser den allmänna delen. Vi återkommer till den övriga delen.

Vi tackar Lars Danielsson med medarbetare.

Vi går nu över till de frågor som rör utrikesministern och börjar med en återrapport.

Anf. 36 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Jag tar först området yttre förbindelser. När det gäller det området har ordförandeskapet ambitionen att hålla slutsatserna på ett absolut minimum. Det föreligger ett utkast som innehåller två meningar. Där anger man att man antar en deklaration om Mellanöstern, och så stöder man halvårsrapporteringen från ordförandeskapet om den europeiska säkerhets- och försvarspolitik.

Jag kan säga att vi tycker att det är bra att en deklaration om Mellanöstern ska antas. Den kommer att vara mycket bred. Den kommer att innehålla bland annat skrivningar om fredsprocessen, om Syrien–Libanon-frågan, om Iran och Irak. Ett utkast kommer enligt ordförandeskapet att diskuteras i kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik den 13 december.

ESFP-rapporten författas av ordförandeskapet inför varje nytt ordförandeskap. Den innehåller en översyn av unionens aktiviteter och ett mandat för det kommande ordförandeskapet.

Den annoterade agendan innehåller även några ytterligare externa frågor.

Ordförandeskapet har i utkastet en särskild punkt om uppföljningen av FN-toppmötet som var i september och om de reformer och åtaganden som gjordes i samband med det. Eftersom regeringen har spelat en aktiv roll för att få in uppföljningen av FN-toppmötet i Europeiska rådets slut-

satser välkomnar vi att det blir på det sättet enligt utkastet. Det här är en viktig fråga, att vi följer upp den centrala roll som EU spelade under toppmötet och att vi medverkar till att upprätthålla momentum i uppföljningsprocessen.

I slutsatsutkastet ska Europeiska rådet även stödja EU:s strategi EU och Afrika, mot ett strategiskt partnerskap, som det heter. Man kommer att besluta att med början nästa år regelbundet se över genomförandet av strategin. Jag återkommer till den, eftersom den kommer att diskuteras även på Gaercmötet.

I utkastet till slutsatser saknas fortfarande text om Europeiska rådets syn på EU-kommissionens rekommendation om att Makedonien ges kandidatlandsstatus utan att ange datum för förhandlingsstart. Ordförandeskapets avsikt är att övriga utvidgningsfrågor ska diskuteras vid Gaerc och att endast Makedonien behandlas vid det europeiska rådets möte. Jag återkommer till den här frågan då även utvidgningen kommer att diskuteras under Gaerc.

Det finns en fråga om migration. Europeiska rådet ska välkomna kommissionens meddelande som heter "Global ansats till migration". Därutöver ska Europeiska rådet anta ett dokument med prioriterade insatser för 2006 som ska genomföras i samarbete med länder också utanför EU.

Sverige har i diskussionerna framför allt betonat att skyddsaspekten måste vara central i all migrationspolitik och i samarbete om det. Samarbetet med tredjeländer ska inte innebära att rätten att söka asyl i EU ifrågasätts.

Regeringen delar uppfattningen att ett samarbete med Afrika är angeläget, men vi understryker att en global ansats måste innebära att samarbetet så snart som möjligt utsträcks också till andra områden än Afrika.

Vi har också betonat vikten av att hitta en balans mellan kontrollåtgärder mot den olagliga invandringen och att titta på ursprungsorsakerna till migrationen. Det kan gälla både ursprungsland och mottagarländer.

Vi har fått gehör för önskemålen, och i dagsläget är slutsatsutkastet acceptabelt. Det innehåller också en välbalanserad ansats, tycker vi.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt.

Vi går tillbaka och börjar med en återrapport.

Anf. 38 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Nej, nu har vi utvidgningen. Den finns på dagordningen. Sedan kan vi återgå helt till Gaercmötet.

Den slutsatstext som nu föreligger innebär en oförminskad takt i EU:s fortsatta utvidgning. EU ska stå fast vid sina åtaganden gentemot Bulgarien, Rumänien, Turkiet och Kroatien. Sluttexten innebär också att länderna på västra Balkan har ett fortsatt medlemskapsperspektiv. Regeringen stöder ordförandeskapets utkast till slutsatser. Det är mycket bra att det tydligt anges att utvidgningsarbetet kommer att vägledas av den utvidgningsstrategi som kommissionen lade fram den 9 november. På det sättet säkrar vi att EU står fast vid gällande åtaganden och anger på ett tydligt sätt de steg som länderna på västra Balkan måste ta mot ett medlemskap. Det här är en viktig signal till alla länder på Balkan.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Men regeringen anser att det just nu, mot bakgrund av den osäkerhet som folkomröstningarna har skapat, är viktigt att Gaerc bekräftar unionens utvidgningsambitioner.

Regeringen anser även att det är bra att en överenskommelse nåtts vad avser anslutningspartnerskapet för Kroatien och för Turkiet. De dokumenten kommer att vara vägledande för ländernas reformarbete de närmaste åren, och det kommer att påverka den takt som anslutningsförhandlingarna kan löpa i.

Jag vill också i det här sammanhanget passa på att säga att vi fick ett glädjande bud i går, nämligen att Ante Gotovina har gripits. Det är viktigt, inte bara för Kroatien, utan det är också viktigt för hela försoningsprocessen på västra Balkan och de signaler som vi tydligt har givit om att det är viktigt att samarbete sker med Haagtribunalen och att det leder till resultat. Jag tror att man är mycket glad i Kroatiens huvudstad i dag.

Anf. 39 ANNELIE ENOCHSON (kd):

När jag läste igenom papperet om de olika *strategy papers* står det när det gäller *Turkey*: "Concerning the *protection of human rights and minorities*, despite some progress, the picture remains mixed." Det kan man lugnt säga.

Då undrar jag lite grann. Vi får nästan dagligen in information om författare och advokater som fängslas i Turkiet för att de uttalar sig om folkmordet eller andra frågor. Också när det gäller religiösa minoriteter, deras rätt att få bygga kyrkor och att få samlas i hemmen, vilket de inte heller får nu, undrar jag hur sådana frågor tas upp på mötena. Hur diskuterar man? Är det diskussioner som förs så att man tar upp konkreta saker eller är det mera allmänt att man säger *remains mixed*? Tar man upp konkreta saker när man träffas?

Anf. 40 ANDERS G HÖGMARK (m):

Eftersom det här utvidgningsperspektivet är ett mycket långsiktigt sådant är det viktigt att varje tendens till att bromsa upp eller eventuellt vrida det åt något annat håll, nu exemplifierat genom Frankrikes åtminstone antydda försök, möter moteld från Sverige med flera konkreta och konstruktiva allianser. Viktigt är också att markera att det är angeläget att vi får en positiv utvärdering av Rumäniens och Bulgariens situation. När det gäller Rumänien hade jag tillfälle att tillsammans med talmannen vara på en resa där för några veckor sedan. Det finns ju mycket oroande tecken på att korruptionen är djupt rotad. Det underlättar inte att leva upp till de värderingar som EU i grunden står för.

Det är också viktigt att processen på hela Balkan får ha sin gång och att varje land ska prövas utifrån sina meriter och utifrån Köpenhamnskriterierna. Det är viktigt att signaler går till varje land om det önskvärda att arbeta i den riktningen och att EU egentligen är den enda kraft som på sikt kan verka för detta, både när det gäller grundläggande värderingar, mänskliga rättigheter och givetvis en ekonomisk potential att kunna göra någonting för den befolkning som behöver en bättre framtid. Det är klart att detta underlättas, precis som utrikesministern sade, av att en av förbrytarna grips. Det är i alla fall ett viktigt steg. Det har psykologiskt stort symbolvärde. Det är viktigt, som sagt, att markera utvidgningen och

Anf. 41 CARL B HAMILTON (fp):

Jag ska fråga om Rumänien. Beskrivningar i strategipapper och råds-slutsatser blir oftast översiktliga och allmänt hållna. Jag har ett konkret exempel som jag tycker är ganska belysande för det problem som vi står inför. Jag undrar hur utrikesministern skulle vilja kommentera det.

Svenska Högsta domstolen har i en dom den 21 oktober avslagit en begäran från rumänska staten om utlämning av en person från Sverige till Rumänien med hänvisning till att rättssystemet inte kan garantera en rättvis behandling i Rumänien. Det tycker jag exemplifierar det problem som vi står inför. Då är min fråga: Hur återförs sådana här bedömningar, i svenska Högsta domstolen eller på annat håll i Europa, där man i konkreta fall gör bedömningar av den karaktären? Det är ändå i de här fallen som Köpenhamnskriterier och annat testas för vad de är värda.

Anf. 42 YVONNE RUWAIDA (mp):

Det här var egentligen under den förra punkten, så jag är hemskt ledsen. Jag vill bara få en kommentar av utrikesministern. Jag tycker inte att jag fick ett svar när det gäller de frågor som jag tog upp om människor med muslimsk kulturbakgrund och deras situation i Europa. Det hänvisas till rättsliga och inrikes frågor, men de tar inte upp de frågorna. Jag vill väldigt gärna att Sverige lyfter upp frågan på Europeiska rådet och initierar att EU ska se över hur det ser ut för dem som bor i Sverige och har muslimsk kulturbakgrund.

Anf. 43 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Först gäller det situationen i Turkiet och hur EU agerar i förhållande till Turkiet med tanke på den information vi får om svårigheter av olika slag, att det återstår väldigt mycket för Turkiet att göra när det gäller att förändra både regelverk och tillämpning vad gäller minoriteters rättigheter, religiösa rättigheter, yttrandefrihet och alla de frågor som är så oerhört centrala. Den dialog som pågår med Turkiet som kommissionen ansvarar för är väldigt detaljerad. Jag har informerat mig just om detta mot bakgrund av att jag får mycket frågor, inte minst i riksdagen men även i andra sammanhang från alla de intresseorganisationer och grupperingar som är mycket engagerade på ett positivt sätt i utvecklingen i Turkiet men där man är bekymrad över sakernas tillstånd i olika avseenden. Jag har förvissat mig om att i den pågående dialog som vi har med Turkiet man på alla de olika ämnesområdena är väldigt detaljerad och går ned just i verkligheten, framför synpunkter och pekar på konkreta åtgärder som behöver göras för att man i den utvärdering som regelbundet kommer kan notera hur utvecklingen har varit. Jag tror att det arbete som pågår på det här löpande sättet från kommissionens sida är oerhört viktigt.

Sverige markerar väldigt tydligt utvidgningens betydelse i olika avseenden. Då måste vi också samtidigt visa att vi ställer höga krav. Vår ambition att utvidgningen ska fortsätta med alla de olika stadier som vi befinner oss i får inte på något vis uppfattas som att vi inte håller fast vid de höga kraven. Jag tror att Sverige tillhör just de länder som har lyckats

vara tydliga i båda de här två avseendena. Det kommer vi att fortsätta att vara.

Carl Hamilton ställde frågan om hur konkreta exempel återförs. Jag har väl delvis svarat på den frågan. Det är naturligtvis viktigt att alla länder i de arbetsgrupper där vi medverkar säkerställer att de erfarenheter vi har nationellt i olika avseenden i förhållande till kandidatländer och andra som befinner sig på andra nivåer i processen framförs. Det är viktigt att kunskapen om hur verkligheten ser ut såsom den också kan gestalta sig i bedömningen av rättsvårdande myndigheter i det egna landet framförs och blir en del av det underlag som EU har i dialogen med det land som det gäller, i det här fallet Rumänien. Jag kan inte svara på om ett visst enskilt fall som HD-domen i Sverige har framförts i relevant sammanhang, men jag utgår från att man noga följer vad som händer i Sverige, vilka våra erfarenheter är och använder dem i det konkreta arbetet i arbetsgrupperna.

Yvonne Ruwaida tar upp frågan om hur muslimer hanteras. Det är naturligtvis en oerhört viktig fråga. Det är svårt att se hur den kan tas upp just i Europeiska rådet, men vid det möte vi hade i Barcelona inom ramen för Barcelonaprocessen nyligen var detta en av de frågor som diskuteras utifrån ambitionen att fördjupa samarbete och dialog runt Medelhavet. En av de frågor som tas upp från företrädare från de muslimska länderna är just att man tycker att kunskap om muslimska traditioner och religion är för dålig, att det leder till fördomar och motsättningar och att det är en viktig fråga för det gemensamma samarbetet att hantera. Mycket av diskussionen handlade om hur man kan fördjupa samarbete och dialog för att överbrygga den typen av motsättningar. Det är bra att vi har den här processen att använda oss av. Jag hade anledning att i det sammanhanget peka på betydelsen av den institution som EU har inrättat, Anna Lindh-institutet i Alexandria och dess nätverk som nu byggs upp i alla medlemsländer. De flesta av EU:s länder har anmält en kontaktpunkt för sina nationella nätverk. Det är just den typen av frågor som Yvonne Ruwaida tar upp som behandlas i det arbetet.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt.

Anf. 45 YVONNE RUWAIDA (mp):

Jag tycker att det utrikesministern sade var bra, men jag tycker inte att det är tillräckligt. Det jag ser i Europa i dag är en försämring för människor med muslimsk kulturbakgrund. Man behöver inte vara muslim, det räcker att man har namnet Mohammed. Det är bara att till exempel titta på dem från Bosnien i Sverige, deras situation på arbetsmarknaden och hur den har försämrats sedan elfte september. Vi ser en försämring i dessa människors situation. Det hänger ihop med kriget mot terrorismen. Det har skapat ökade fördomar och också en bristande rättssäkerhet för många muslimer som är problematisk och som är en del av kriget mot terrorismen. Jag skulle vilja vidga det till mer än att det handlar om kunskap om den muslimska religionen. Det finns väldigt många i Sverige som har muslimsk kulturbakgrund som till exempel fastar ungefär som vi firar jul men som inte är utövande muslimer för det och som också drabbas.

Anf. 46 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Jag kanske ska peka på att den strategi som EU tar fram för att bekämpa radikaliserings och nyrekrytering till terrorism tar fasta på en del av det Yvonne Ruwaida säger om den problematik vi har i medlemsländerna. Den strategin syftar till att säkerställa att man främjar en utveckling vad gäller rättvisa och demokrati och att man säkerställer att det finns aktiviteter som förhindrar en radikaliserings som utgår från att människor känner sig isolerade och diskriminerade. Även där finns det instrument att arbeta vidare med. Annars är frågan naturligtvis oerhört mycket vidare än så och en uppgift för varje samhälle att hantera för att förhindra en diskriminering och en negativ behandling av människor som ett uttryck för den rädsla som har spridit sig i många länder på grund av terrorismens utveckling.

Jag kan inte annat än hålla med om att det här kräver en oerhört bred ansats från andra medlemsländer. Det är också en fråga som återspeglas i väldigt många olika sammanhang som EU samarbetar kring.

Anf. 47 YVONNE RUWAIDA (mp):

Då kan jag lika gärna ta upp mina synpunkter på handlingsplanen. Den kommer upp som en A-punkt sedan, och vi är ändå inne i den diskussionen. Jag tycker att den har sina brister, och jag tycker att det vore väldigt värdefullt om regeringen gick tillbaka till den utredning som regeringen hade om åtgärder mot rasistiskt våld. Det är en utredning som presenterades 1998, tror jag. Den utredningen tar fram väldigt bra åtgärder för hur man förhindrar att unga människor går in i extrema organisationer. Det är en handlingsplan som rör olika delar av samhället. Ett antal forskare deltog i utredningen, och det är ett väldigt bra arbete. Man skulle ha mer av det synsätt som finns i den utredningen i den här handlingsplanen. Tyvärr tycker jag att handlingsplanen är skriven på ett sådant sätt att den nästan bidrar till att skuldbelägga dem som åker till vissa konfliktzoner och dem som pratar om att det finns en konflikt mellan västvärlden och islam. Den analys som finns är lite inne på fel spår. Men titta gärna på den utredningen och ta till er den när ni arbetar med de här frågorna på EU-nivå!

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Det var ett medskick. När det gäller A-punkten var den uppe inför RIF-rådet förra gången. Nu är det mer en översättning som gör att den har kommit tillbaka än en formalitetsfråga. Vi lär återkomma till de frågorna när vi diskuterar RIF. Men vi noterar medskicket.

Då har vi klarat av de allmänna frågorna.

Anf. 49 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Då kan vi återgå till Gaercmötet. Jag vill rapportera från det förra Gaercmötet den 21 november. Jag vill lyfta fram de frågor som diskuterades under lunchen, eftersom de inte finns med i den skriftliga redovisningen.

Rådets diskussioner fokuserade på överenskommelsen mellan Israel och den palestinska myndigheten om rörelsefrihet och tillträde, också EU:s insatser när det gäller gränskontrollstationen i Rafa. Vi behandlade utförligt de kommande valen i det palestinska området och uppmanade

parterna att samarbeta. Särskilt uppmanades Israel att underlätta valets genomförande i östra Jerusalem.

Rådet fattade beslut om att en detaljerad rapport om situationen i och kring Jerusalem ska offentliggöras i samband med Gaercmötet i december. Det är bra. Situationen i Jerusalem är nämligen djupt oroväckande. Om utvecklingen tillåts fortsätta riskerar en tvåstatslösning att bli omöjlig att genomföra. Det är därför av central betydelse att det internationella samfundet och i synnerhet kvartettens medlemmar uppmärksammar den här situationen och verkar för att en förbättring kommer till stånd. Vi tror att ett offentliggörande av rapporten är ett sätt att göra det. Därför är Sverige pådrivande i den interna EU-diskussionen beträffande den här frågan.

När det gäller Irak inkluderade ordförandeskapet på svenskt initiativ att EU ska diskutera prioriteringarna för den fortsatta politiska dialogen med Irak efter de allmänna val som ska äga rum den 15 december.

Vad gäller Cypern togs den frågan upp på min begäran. Frågan rör den förordning om finansiellt bistånd om ca 260 miljoner euro som rådet fattade beslut om i våras och som ska ha till syfte att bryta norra Cyperns isolering. Jag underströk i det sammanhanget att det allvarliga är att inga åtgärder ännu har vidtagits och att om ett nytt beslut inte fattas före årsskiftet riskerar hälften av medlen att frysa inne. Ordförandeskapet sade att ärendet brådskade och har i efterhand meddelat att frågan kommer att tas upp av Coreper innan årets slut.

En fråga som också diskuterades under lunchen rörde Burma/Myanmar och ASEM. Som nämnden informerades om vid det förra samrådet handlar frågan om deltagandet av Burma under det ASEM-möte som kommer att äga rum i Europa under nästa år. Diskussionen vid Gaerc hölls mycket kort. Ordföranden konstaterade att man måste finna en pragmatisk lösning på problemet. Men samtidigt skrevs det att vi bibehåller ett starkt tryck mot regimen. Frågan hänsköts till behandling på arbetsgruppsnivå.

En annan fråga som berördes kort gällde de medieuppgifter som förelåg då om att den amerikanska underrättelsetjänsten CIA transporterar fångar som misstänks för inblandning i terrorismaktiviteter och att CIA använt europeiska flygplatser och lufttrum. Det fanns också uppgifter om hemliga fångläger på europeisk mark. Det ledde till att ordförande Straw åtog sig att skicka ett brev till Condoleezza Rice för att försöka få klarhet. Det skedde också den 29 november. Vi har ännu inte fått något officiellt skriftligt svar på det brevet, men som alla har noterat har Condoleezza Rice utvecklat sin syn på den här saken inför och under sin resa i Europa.

Jag vill också i anslutning till det här upplysa nämnden om att en särskild föredragning om den här frågan kommer att äga rum i utrikesutskottet.

Anf. 50 KARIN GRANBOM (fp):

Den amerikanska utrikesministern har gjort en tur runtom i Europa. Vad jag har förstått har hon även träffat utrikesministrarna för Natoländerna i veckan. Då har vad jag har förstått inte Sverige fått vara med i diskussionerna. Jag undrar om den här frågan kommer att komma upp

Anf. 51 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Vid de här mötena deltar Sverige. Såsom ett partnerland deltar vi. Från svensk sida deltog kabinetssekreterare Hans Dahlgren. På grund av den ordning som finns att man sitter i bokstavsordning satt han bredvid Condoleezza Rice och pratade med henne i ett par timmar.

Anf. 52 KARIN GRANBOM (fp):

Kom det ut något där som utrikesministern vill berätta för oss?

Anf. 53 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Naturligtvis sade Condoleezza Rice inte till Hans Dahlgren mer än vad hon har sagt i medierna.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Frågan kommer som sagt upp i utrikesutskottet också.

Då godkänner vi återrapporten.

Vi går över på dagordningen för ministerrådsmötet. Då har vi först EU/Afrika.

Anf. 55 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Europeiska rådet beslutade under våren att en Afrikastrategi skulle utarbetas för att sedan formellt stödjas av stats- och regeringscheferna i december. Den strategi som ska behandlas av utrikesministrarna vid vårt möte bygger på de rådsslutsatser som antogs av Gaerc i november, men den är mer kortfattad och utåtriktad till sin utformning nu.

Kabinetssekreterare Hans Dahlgren och bistandsminister Carin Jämtin gav inför förra Gaercmötet nämnden information om Afrikastrategin med anledning av de rådsslutsatser som då antogs. Jag antar att det har förankrats väl här i nämnden.

Regeringen har under lång tid verkat för att EU ska ha en samlad allomfattande politik gentemot Afrika. Vi har arbetat aktivt för att rådsslutsatserna och strategin ska omfatta alla EU:s olika politikområden som är relevanta för Afrika. Det ska syfta till att stödja Afrikas hållbara utveckling. Det är något som vi har fått bra gehör för i EU-kretsen.

Strategin behandlar frågor om fred och säkerhet, biståndssamarbete, mänskliga rättigheter och god styrning, hållbar tillväxt och handel, men också sociala utvecklingsfrågor inklusive migration.

Det är viktigt att framhålla att strategin liksom rådsslutsatserna tydligt anger att målet är att stödja hållbar utveckling i Afrika. Det samarbete med Afrika som strategin syftar till ska grundas på internationell rätt och på mänskliga rättigheter.

Anf. 56 BJÖRN HAMILTON (m):

Vi välkomnar EU:s och Sveriges inställning till Afrikastrategin och att man jobbar vidare med det. Många länder i Afrika befinner sig i konflikt med varandra. Det är sannolikt att de snabbinsatstyrkor som EU planerar för kommer att få användas.

Mina frågor till utrikesministern är: Hur är det med det svenska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept? Hur är det med finansieringen? Har man löst det? Hur tänker man hantera den frågan?

Anf. 57 CHRISTINA AXELSSON (s):

Jag tänkte ställa en fråga. Förra gången vi diskuterade Afrikastrategin tog jag upp frågan om Afrika och hälsa och då med tanke på fågelinfluensan. Om den skulle drabba Afrika är frågan vilken möjlighet man har att hjälpa till med att göra insatser också där. Jag tänkte höra om det är någonting som kommer upp och ska diskuteras.

Anf. 58 YVONNE RUWAIDA (mp):

Jag vill ta upp frågan om EU:s jordbruksstöd. Ska man bidra till att hjälpa Afrika att bygga upp sin ekonomi tror jag nog att avveckla EU:s jordbruksstöd är den kanske viktigaste frågan så att dessa länder kan konkurrera med EU.

Anf. 59 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

När det gäller snabbinsatsstyrkan pågår förberedelsearbetet intensivt. Finansieringsfrågan är ännu inte avklarad. Där finns inte beslut ännu.

Fågelinfluensan har inte diskuterats i Afrikaperspektivet. Men den har diskuterats i EU generellt. Det handlar om aspekter som har att göra med omvärlden. Fågelinfluensan kommer från östsydöst. Det är där geografiskt sett som intresset kanske mest är fokuserat. I Afrikaperspektiv har vi inte haft någon direkt diskussion om det.

I det allmänna stöd som EU ger till Afrika för dess utveckling finns också väldigt mycket som handlar om förutsättningar att ge människor medicinsk hjälp och hälsohjälp. Epidemier av alla de slag ingår i det och inte minst hiv/aids-frågan. Även fågelinfluensan som sådan ingår i det större perspektivet.

Jag kan inte annat än att hålla med att den största hjälp vi skulle kunna ge till Afrika är att avveckla EU:s jordbruksstöd.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt.

Nästa punkt gäller Etiopien och Eritrea.

Anf. 61 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Här förväntas rådet diskutera och besluta om rådsslutsatser om gränskonflikten mellan Etiopien och Eritrea. Från svensk sida har vi varit angelägna om att slutsatserna ska innehålla skarpa uppmaningar till Etiopien att medverka till att demarkering av gränsen kan genomföras. Men de ska också innehålla uppmaningar till Eritrea att avbryta de restriktioner mot FN-missionen som infördes i oktober och nu senast i går. De har markant ökat instabiliteten i gränsområdet.

Etiopien har ett särskilt ansvar att ta det första steget, anser vi, mot demarkering. Ökade påtryckningar från EU är av nöden. Sverige har därför meddelat Etiopien att fortsatt avsaknad av konkreta steg för att genomföra en demarkering kommer att leda till konsekvenser för omfattningen av det svenska utvecklingssamarbetet med Etiopien.

Anf. 62 JOE FRANS (s):

Jag tänkte bara säga att det som utrikesministern säger är en mycket oroväckande situation. Den är väldigt labil. Om det skulle bryta ut ett nytt krig kan det få mycket allvarliga konsekvenser inte bara för Etiopien och Eritrea utan för hela regionen. Det är mycket riktigt. Jag vill understryka att det är bra att regeringen verkar för att demarkeringen ska ske. Jag vill bara stödja detta.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Nästa punkt gäller västra Balkan.

Anf. 64 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Jag vill inledningsvis uppmärksamma nämnden på att efter diskussioner har ordförandeskapet beslutat att västra Balkan diskuteras under den här dagordningspunkten och inte som tidigare planerats under utvidgningspunkten.

Rådsslutsatserna om västra Balkan innehåller ett välkomnande av kommissionens översynsrapporter om Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Serbien och Montenegro inklusive Kosovo. Antagande av uppdaterade europeiska partnerskap för aktuella västra Balkan-länder välkomnas också.

Slutsatserna behandlar också kommissionens utvidgningsstrategi, SA-processen och betydelsen av att fullt ut samarbeta med Icty. Dessutom innehåller texterna rådets syn på den gemensamma rapporten från Rehn och Solana om EU:s framtida roll och bidrag i Kosovo.

Slutsatserna innehåller fortfarande en hakparentes avseende Makedonien. Men ordföranden har i separata texter distribuerat texter som skulle kunna inkludera slutsatser för Europeiska rådet alternativt rådet för Allmänna frågor och yttre förbindelser.

Om jag sedan går in på de olika länderna när det gäller västra Balkan är EU:s politik baserat på ett tydligt medlemskapsperspektiv. Efter de nederländska och franska folkomröstningarna råder en viss osäkerhet på Balkan om den fortsatta utvidgningen. Det är naturligtvis viktigt att undanröja att det får en negativ effekt på ländernas reformprocesser och på det viset också minskar EU:s inflytande.

Regeringen anser att det är viktigt att återta initiativet och undanröja den osäkerhet som har uppstått kring Balkanländernas EU-perspektiv. Det behöver skapas en tydligare process och en ökad integrationstakt, menar vi. EU har inte råd att misslyckas på Balkan.

När det gäller Makedonien är ordförandens förslag till text om Makedonien att ge landet kandidatlandsstatus utan datum för förhandlingsstart. Regeringen delar den positiva bedömningen av Makedoniens framsteg som kommissionen gav uttryck för i sin avi.

Makedonien bör ges kandidatlandsstatus utan datum för förhandlingsstart. Det är vår uppfattning. Det finns några medlemsländer som fortfarande är tveksamma och kan komma att agera i syfte att försöka uppskjuta beslutet.

Ett positivt beslut av Europeiska rådet skulle vara en oerhört viktig signal till inte bara Makedonien utan till hela Balkanregionen att de har

fortsatt medlemskapsperspektiv. Det är en viktig stabiliserande åtgärd i ljuset av förhandlingarna om Kosovostatusen.

Den gängse bedömningen är att Makedonien isolerat har tillräcklig styrka att hantera eventuella inrikespolitiska effekter av ett negativt besked. Men ett sådant beslut tillsammans med oroligheter i Kosovo kan undergräva landets stabilitet.

När det sedan gäller Kosovo har vi en gemensam rapport från Rehn och Solana som handlar om EU:s framtida roll och bidrag. Där har de preciserats. Rapporten innehåller förslag på EU:s roll under och efter statusprocessen, det fortsatta genomförandet av de krav när det gäller standarder som FN har ställt upp och också stärkande av EU-perspektivet och vissa finansiella aspekter.

Det är en bra rapport anser vi. Den visar att EU nu har påbörjat sina förberedelser för en framtida närvaro i Kosovo bland annat inom rättsområdet, polis och rättsväsendet, och när det gäller finansieringsfrågan. Här är ett mycket stort engagemang från EU:s sida. Det är bra att rapporten betonar vikten av EU:s roll men också att FN, Unmik, håller på att fasa ut i förtid.

Det behövs en betydligt större överensstämmelse och samordning inom EU-familjen än vad som hittills har varit fallet för att detta ska lyckas på ett bra sätt. Utfallet av statusförhandlingarna kommer att vara avgörande för hur EU:s närvaro ska se ut. Regeringen anser att standarder bör vara en del av själva statusprocessen, det vill säga status och standarder och att förbättringarna av uppfyllande av standardkraven bör vara en integrerad del av själva förhandlingarna av statusfrågan.

Kraven i den nuvarande FN-standardprocessen är inte tillräckligt högt ställda enligt EU:s normer. Det måste man ändå konstatera. Regeringen vill därför att FN:s standardprocess överförs och blir en del av EU-närmandeprocessen och att EU:s utvärdering ligger till grund för båda organisationernas, det vill säga både EU:s och FN:s, bedömningar.

Anf. 65 ANDERS G HÖGMARK (m):

Jag har en fråga och ett allmänt påstående. Det är väl bara att instämma i vad man har sagt och understryka vad som tidigare har sagts här om vikten av satsningen på västra Balken och att varje land ska bedömas utifrån sina förutsättningar och kriterier som är allmänt vedertagna.

Utrikesministern säger att det finns tendenser till att olika länder ser det som lite olika angeläget. Utan ett gemensamt uppträdande från EU:s sida under de kommande kanske 10, 15, 20 åren kommer inte något positivt att inträffa på Balkan.

De länder som är något tveksamma, är det om takten eller är det om målsättningen som sådan? Om de är tveksamma till EU:s roll, vad har de då för alternativa tankar och funderingar? Jag kan inte se någonting annat än att EU med sina ekonomiska och finansiella resurser och sina normer och värderingar kan hantera detta.

Det är kanske den kommande 25-årsperioden den mest avgörande frågan för hela Europa att vi äntligen kan få någon ordning och reda för människorna nere på Balkan.

Anf. 66 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Jag vill understryka att jag inte tror att det egentligen finns olika meningar inom EU om betydelsen av västra Balkan och också att västra Balkan har ett EU-perspektiv. I grunden tror jag det är allas övertygelse.

Det som är problemet är mer av inrikespolitisk karaktär, och det är daterat till nutid. Det har att göra med den situation och den debatt som finns i många länder. Man vill helt enkelt att frågan inte ska vara för märkbar, för påträngande därför att den är lite svårhanterlig för en del.

Det måste man ha en viss förståelse för. Men det handlar om så oerhört avgörande frågor för stabiliteten i regionen. Det har betydelse för oss allihop i Europa. Det är viktigt att vara väldigt tydlig om att vi ändå måste se vad som är det viktigaste i sammanhanget.

Därför får inte tillfälliga svårigheter av inrikespolitisk karaktär förminska betydelsen av det fortsatta EU-arbetet med västra Balkan. Jag är ganska hoppfull att insikten om hur fundamental den här frågan är för stabiliteten på hela kontinenten kommer att göra att till exempel Make-donienfrågan ändå leder till ett bra beslut.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Nästa punkt gäller den europeiska grannskapspolitiken.

Anf. 68 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Utvecklingen av ett väl fungerande grannskapssamarbete är en viktig angelägenhet för EU. Att ENP kom till stånd är delvis tack vare Sverige, vill jag framhålla. Sverige välkomnar att handlingsplaner har antagits för Moldavien och för Ukraina. De trädde i kraft i slutet av februari i år, och de håller nu på att implementeras.

Vår förhoppning är att den ettåriga översynen av ukrainska handlingsplanen, som Sverige lyckades driva igenom efter den så kallade orangea revolutionen och som ska äga rum i vår, visar att Ukraina genomfört så stor del av handlingsplanen att det blir aktuellt att inleda förhandlingar om ett nytt samarbetsavtal redan nästa år. Det svenska biståndet till Ukraina syftar särskilt till att hjälpa Ukraina att implementera ENP:s handlingsplan. Det är inriktning i vårt bilaterala stöd.

När det sedan gäller Armenien, Azerbajdzjan och Georgien välkomnar vi att de inkluderas i ENP. Det skedde som bekant också på svenskt initiativ. Tyvärr har motsättningar mellan Cypern och Azerbajdzjan försenat handlingsplanerna för de tre länderna. Vi verkar för att de ska kunna antas så snart som möjligt. Vi tycker att det är viktigt att så långt som möjligt hålla samman ikraftträdandet av handlingsplanerna för alla de tre länderna.

Sveriges bistånd till Vitryssland syftar till att demokratisera och modernisera landet så att det kan inta sin naturliga plats i familjen av europeiska demokratier och då även få en ENP-handlingsplan. Efter svenska påtryckningar beslöt rådet i sina slutsatser från den 7 november att för den vitryska befolkningen beskriva vilka fördelar ett demokratiskt Vitryssland skulle komma att åtnjuta inom ramen för en ENP. Vi får hoppas att de upplever det som en lockande morot.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Punkten om WTO föredras av näringsministern. Finns det några övriga frågor som har dykt upp?

Anf. 70 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Det finns frågan om efterträdare till EU:s höge representant. Det är en fråga som kommer upp efter lunchen. Den nuvarande höga representanten Paddy Ashdowns mandat löper ut i början av nästa år. Därför behöver den här frågan diskuteras så att man kan enas om en EU-kandidat.

Det är viktigt att kandidaten kommer att åtnjuta Solanas förtroende. Det troligaste är att man enas kring den förde detta tyska ministern Schwarz-Schilling. Det är något som den svenska regeringen kan stödja.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Vi godkänner den informationen. Finns det några övriga frågor?

Anf. 72 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Det finns inga övriga frågor. Men i anslutning till mötet äger det rum ett antal möten. Det har nämnden fått skriftlig information om.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Finns det något att säga om A-punkterna? Det är delvis bekanta punkter sedan tidigare. Det finns inga frågor. Då godkänner vi dem.

Då har vi klarat av alla frågor. Vi tackar utrikesministern och medarbetare.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Välkomna. Vi beklagar förseningen och går direkt på dagordningen. Vi har först WTO-punkten som återstår på Yttre förbindelser. Men innan dess kanske vi ska ha en återrapport. Finns det något att återrapportera? Varsågod.

Anf. 75 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

För tre veckor sedan var jag i nämnden. Vi diskuterade vårt ställningstagande i handelspolitiken. Jag uppfattade det som att vi har en väldigt samstämmig uppfattning i riksdagen om detta. Jag kan lika gärna gå in direkt på en beskrivning av det som vi har framför oss. Det är Gaercmötena under Hongkongmötet som jag är i nämnden för att redogöra för och vårt ställningstagande där.

Det är WTO:s ministerkonferens i Hongkong den 13–18 december. Läget är det att ni vet att EU, USA, Indien, Brasilien och ett antal andra nyckelländer träffats många gånger under hösten för att se om det går att komma framåt i förhandlingarna. Framsteg har gjorts till viss del men är helt otillräckliga. Inget genombrott är på väg just nu inför Hongkongmötet.

Samtidigt kan sägas att ambitionen för Hongkongmötet och vad som kan uppnås har skrivats ned de senaste veckorna. I början på hösten hoppades vi på att få detaljerade förhandlingslinjer med siffror och formler. Det är snarare mindre långtgående resultat som är aktuellt i dag.

Det utkast till ministerdeklaration som finns har en del ljuspunkter. Men det är på centrala områden inte ett avtal. Det avspeglar var vi har gjort framsteg någonstans och pekar ut områden där vi ännu inte har gjort framsteg. En viktig del att alla ställer upp på ambitionen att vi måste komma fram till ett resultat under nästa år.

Det har varit tanken hela tiden. Nu blir inte Hongkongmötet det stora steget till ett sådant resultat. Men det bör vara så att Hongkongmötet ger förutsättningar för ett resultat under nästa år. Som vi har sagt tidigare har vi en bra press från att amerikanska presidenten har sitt mandat under nästa år men att kongressen tar tillbaka det år 2007. Det skapar en ambition hos alla att försöka komma överens.

Det kommer efter Hongkongmötet att krävas åtminstone en kanske två ministerkonferenser. Det är en diskussion som förs i korridorerna. Hur proceduren ska se ut efter Hongkongmötet är beroende av hur utvecklingen blir.

Våra positioner är väl kända. Vi vill ha öppningar av jordbruket i de rika länderna. Vi vill se öppningar för industrivaror och tjänster. Vi vill se ett ambitiöst utvecklingspaket. Doharundan är en utvecklingsrunda. Ambitionen är högt ställd från början att det ska ge utvecklingsländerna möjlighet till ekonomisk utveckling via handel.

Utvecklingspaketet diskuteras intensivt. Det finns möjlighet göra framsteget på utvecklingspaketet i Hongkong. TRIPS-området är ett

sådant område där det nu har fattats beslut om att implementera överenskommelsen om TRIPS och hälsa som gjordes år 2003. Som ni vet handlar det om tillgången till läkemedel. Det gäller hiv/aids, malaria, tbc och andra epidemier. Det finns en överenskommelse om att förlänga övergångstiderna för de minst utvecklade länderna.

Vi skulle också vilja se framsteg när det gäller handelsrelaterat tekniskt bistånd, där *Aid for Trade* inkluderas. Det är en väldigt viktig del i handelspolitiken att få en integration med biståndspolitik inte minst för de länder som i dag kanske har fördelar gentemot de europeiska marknaderna, de allra fattigaste länderna, och är rädda för att bli av med de relativa fördelarna när man öppnar handel för alla. Det krävs biståndssatser för att hjälpa till i strukturomvandling, kunna klara av en öppen handel och få fördelar av det.

EU är utsatt för ett stort tryck när det gäller jordbruksfrågorna. Samtidigt sätter EU tryck på Indien och Brasilien inte minst när det gäller industrivaror och tjänster. EU har också krav på USA som än så länge har kommit ganska lindrigt undan i den öppna debatten. Det lade fram ett ambitiöst jordbruksförslag men har inte rört sig i centrala frågor som exempelvis bomull. Bomullsfrågan är av den arten att det kan bli en riktig dynamitgubbe i förhandlingarna under nästa vecka.

Där finns det krav från EU:s sida att USA måste öppna sig på det området. På samma sätt har vi krav på USA när det gäller att vara förhandlingsinriktade också för det interna stödet för jordbruk och sådana områden.

EU har dessutom redan öppnat sig för de minst utvecklade länderna i att de har stor tillgång till EU:s marknader i det som kallas *Everything but arms*-initiativet. Det är ett viktigt krav från EU:s sida att andra, och inte minst USA, också måste öppna sig för den importen. Det finns inte bara defensiva intressen, utan det finns också offensiva intressen för EU.

Sveriges position i EU är väl klarlagd. I våra interna diskussioner har vi en mycket klar uppfattning och för fram den. EU måste vara beredd att visa flexibilitet. Efter Hongkongmötet eller i ett läge när vi får ett erbjudande om öppningar för industrivaror och tjänster från Brasilien och Indien måste EU vara beredd att ta initiativ på jordbruksområdet. Det kommer att krävas.

Vi har där en viktig roll i den interna diskussionen på Gaercmötena. Det är klart att ett antal medlemsländer håller mycket hårt på att EU-kommissionen inte får röra sig en millimeter medan Sverige tillsammans med några länder till kräver flexibilitet och beredskap att röra på sig ytterligare.

Jag avslutar med vilka risker och möjligheter som finns. Den risk som kan finnas är ett sammanbrott om man inte tar tillräcklig hänsyn till de fattigaste ländernas intressen. Det är ungefär som i Cancún. Då kan bomullsfrågan eller andra frågor växa sig så stora att det faktiskt leder till ett sammanbrott. Jag bedömer det som en liten risk i det här läget.

Det positiva vore om det kommer ett bud på industrivaror och tjänster som sätter ökad press på EU att röra sig i jordbruksfrågan. Då kommer Sverige att vara mycket engagerat i att det sker. Än så länge ser det osannolikt ut att vi får ett sådant bud från Brasilien och Indien, men det kan inte uteslutas. Det sannolika är ett slags mjuklandning i Hongkong med

ett slutresultat som blir en hygglig språngbräda för att nå ett verkligt resultat år 2006.

Svenska handelspolitikens grundpelare är att bekämpa fattigdom, främja demokrati och stabilitet och skapa jobb och tillväxt i Sverige. Det är grunden för den gemensamma uppfattning vi har i riksdagen.

2005/06:15
9 december

Anf. 76 PER BILL (m):

Efter den fina genomgången finns det inte många frågetecken kvar. Det gäller möjligen det riktiga långskottet. Det är lite lustigt på så sätt att vi kommer att ha två toppmöten samtidigt, ett på EU-nivå och ett i Hongkong.

Det talas om Brasilien, Indien och kanske Kina. Det sägs att Kina kommer att komma in lite grann som mäklare fem i tolv. Då finns det ju en teori om att man faktiskt har en möjlighet att kanske på EU-toppmötet göra något åt CAP eller något annat substantiellt. Det är ett rykte som fanns mer för en månad sedan än den senaste veckan, men det kan ju ändå vara värt att kommentera.

Anf. 77 CARL B HAMILTON (fp):

Det är ju dels EU:s position inom WTO och Doharundan som vi diskuterar, dels Sveriges position och situationen inom Europeiska unionen.

Låt mig ställa en fråga om det andra. Thomas Östros sade att vi är med där och spelar en viktig roll genom att försöka inympa flexibilitet i den europeiska positionen. Men hur ser situationen ut? Fransmännen har ju intagit en otroligt inflexibel och rigid position hittills. De riskerar naturligtvis att stå helt ensamma, och det har de faktiskt försökt undvika många gånger tidigare.

Hur bedömer Thomas Östros flexibiliteten inom Europeiska unionen i Europeiska unionens uppträdande i Hongkong?

Anf. 78 AGNE HANSSON (c):

Utvecklingspolitiken är naturligtvis viktig, och det ser väl ut att vara det område som man faktiskt kommer fram på. Det andra ser kärvt ut. Jag vill understödja en offensiv linje där. Inte minst när det gäller läkemedlen är väl forskningsbiten något som man bör titta på. Utvecklingsländernas läkemedelsförsörjning är ju inte särskilt inkomstbringande för läkemedelsföretagen att forska omkring. Det är inte lika lönsamt som att forska kring dyra läkemedel i USA och Europa. Jag tycker att det finns anledning att se särskilt på det.

Sedan skulle jag kanske vilja ha ytterligare lite förklaringar till Sveriges agerande i EU när det gäller industripolitik och tjänstepolitik i förhållande till jordbrukspolitik. Jag tror att det är viktigt att man sätter tryck på inte minst amerikanerna på alla tre av de här områdena. Jag vill ha ytterligare förtydliganden. Det lät på näringsministern som att om det bara öppnade sig inom industri- och tjänstesektorn skulle vi vara aktiva i att slänga in jordbrukspolitiken i ugnen, det vill säga att man säljer ut jordbrukspolitiken för industri- och tjänstepolitiken. Jag hoppas att det inte var så. Jag tycker också att det är viktigt att man kommer framåt när det gäller nedskärningarna av jordbrukssubventionerna men att man gör det på bredden, så att säga, så att man inte går före i EU. Det är min fundering som jag kanske vill ha lite mer förtydliganden om.

Anf. 79 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Per Bill frågar vad utvecklingen kan bli nästa vecka. Jag tror att Per Bill har rätt i att det kan vara så att Kina spelar en större roll under veckan än vad man har gjort hittills. Man har hållit relativt låg profil, men i dag har man ju en maktposition som snabbt växande ekonomi och stort land inom WTO. Man har hållit ett visst avstånd till G 20, ska jag säga, även om man ingår där. Man markerar tydligt utåt att man inte ställer upp på allt inom det. Men jag skulle inte hålla det för otroligt att de blir mer aktiva under nästa vecka.

När det gäller relationen till toppmötet på hemmaplan är det svårt att säga. Det är klart att skulle det vara så att det uppstår ett läge, och det är väl det som kan föra förhandlingarna framåt, där Brasilien och Indien med flera lägger ett bud på industrivaror och tjänster som utan tvivel är ambitiöst uppstår omedelbart ett mycket starkt tryck. Det budet kommer ju att vara villkorat på att EU och USA öppnar sig ytterligare på jordbrukssidan. Då blir det ett stort tryck på EU, och det kommer att vara en mycket livlig intern diskussion, utgår jag från.

Ur svensk synvinkel, med vår uppfattning om att det vore rimligt att då faktiskt gå ett steg längre i jordbrukspolitiken, hamnar ju vår position i ett gynnsamt läge inom EU eftersom vi kan använda oss av det externa trycket på EU för den uppfattning som vi har internt. Men det kräver att vi får en rörelse från Indien och Brasilien, och det har vi inte sett komma ännu. Det är möjligt att de gör bedömningen att det inte är det akuta läget för deras del att lägga fram ett sådant bud.

Carl B Hamilton har också en liknande fråga, om EU:s position. Det är riktigt att fransmännen har varit mycket inflexibla och mycket tydliga i sin ståndpunkt. De har också lagt sig så pass långt ut att de inte riktigt har lyckats hålla ihop hela gruppen av länder med liknande intressen. Särskilt i just jordbruksfrågan har man ju varit mycket aktiv, så pass att man ofta har hamnat relativt isolerat. Det går dock inte att komma ifrån att det bland EU:s medlemsländer finns ett mycket starkt stöd för den principiella uppfattningen att inte gå vidare när det gäller öppningar i jordbruket. Det tror jag bara kan lösas upp genom att vi får ett väldigt starkt externt tryck tillsammans med att frihandelsvännerna inom EU driver på. Då tror jag inte det är självklart att Frankrike lyckas få med sig alla, om det här externa trycket uppstår. Men det kräver ju rörelse från Indien och Brasilien. Det är min bedömning.

Agne Hansson tar upp frågan om läkemedel. Det är alldeles riktigt, och det gäller inte minst forskning om de sjukdomar som framför allt drabbar fattiga länder i stor utsträckning. Svensk biståndspolitik har ju också inriktats på att stödja sådan forskning. Vi har initiativ framför oss på det området. Det borde kunna vara ett arbetssätt som fler länder som är intresserade av utvecklingsperspektivet har.

Agne Hanssons fråga om jordbruk kontra industri, varor och tjänster kan man väl säga att jag redan har varit inne på. Det handlar naturligtvis om att EU knappast kommer att gå före med några stora jordbruksförändringar.

Läget är nu att EU har lagt fram sitt bud på jordbruksområdet. Det var svårt för kommissionen att få fram det budet, inte minst tack vare att länder som Sverige och andra frihandelsvännar låg på väldigt mycket och arbetade aktivt med de länder som tvekade. Då fick kommissionen stöd

för att lägga ett nytt bud. Men EU har ju varit mycket tydligt i sin uppfattning utåt om att något ytterligare bud inte kommer förrän vi får ett bud på industrivaror och tjänster. Så ser läget ut. Jordbruksministrarna kommer också att vara i Hongkong ifall läget uppstår att vi får ta en diskussion om EU:s jordbrukspolitik.

2005/06:15

9 december

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt.

**3 § Konkurrenskraft (Reach)
Näringsminister Thomas Östros**

**Återrapport från ministerrådsmöte den 28 och 29 november 2005
Information och samråd inför extra möte i konkurrenskraftsrådet
den 13 december 2005**

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över på det andra ministerrådsmötet, konkurrenskraftsfrågorna. Då frågar jag om det finns något att återrapportera där.

Anf. 82 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Ja, kort. Vi hade ju konkurrenskraftsrådsmöte förra veckan. Det finns något att återrapportera. Vi hade diskussioner om industripolitiken som inte var överraskande på något sätt. Vi hade en politisk debatt om regel-förbättringar, där vi antog de slutsatser som vi diskuterade i EU-nämnden tidigare. Men framför hade vi debatt om Reach. Det var väldigt starkt stöd bland medlemsländerna för i huvudsak britternas kompromissförslag men naturligtvis många synpunkter i delarna av det. Det var starkt stöd för att den 13 december fatta ett beslut om politisk överenskommelse om Reach.

Jag förde fram invändningar på samma sätt som jag beskrev i nämnden. Förutom ett stöd för förslaget i stort hade jag starka invändningar mot delar av förslaget. Vi har förbättrat substitutionen i likhet med Europaparlamentets förslag. Vi vill ha ökade kunskapskrav för registrering av lågvolykmkemikalier som säljs till konsumenter eller används i konsumentprodukter. Vi vill också att det ska vara tydligt att medlemsländerna även fortsättningsvis kan tillämpa strängare nationella regler när det gäller sådant som arbets- och miljöområdet.

Lunchdiskussionen handlade om tjänstedirektivet. Det var mer en avkännande diskussion om läget. Rymdrådet antog dessutom riktlinjer om GMES. Det är min återrapport.

Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp):

Jag vill bara fråga allmänt om tjänstedirektivet. Var det något där som stack ministern i ögonen?

Anf. 84 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Det var en diskussion som rörde sig kring de tre områden som jag redovisade. Man kan väl säga att den allmänna slutsatsen var att om man ska ha undantag från tjänstedirektivet måste det vara tydligt och väl motiverat och gälla alla. Att bestämmelser i utstationeringsdirektivet inte ska påverkas av tjänstedirektivet var också en uppfattning som flera förde fram. Det råder väldigt delade meningar om ifall ursprungslandsprincipen eller någon annan modell ska användas. I mitt inlägg förde jag, förutom ett starkt försvar för arbetsrättsliga frågor, en diskussion om ursprungslandsprincipen. Det är klart att de modeller vi hittills har sett inte riktigt ger den möjlighet till rörlighet som ursprungslandsprincipen ger. Där finns det väldigt skilda meningar mellan medlemsländerna.

Anf. 86 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Ja, och där har vi möjligheten till en politisk överenskommelse efter en mycket lång process; två års förhandlande. Som jag sade gav förra mötet tydliga signaler om att medlemsländerna är beredda att anta en politisk överenskommelse den 13 december, men innehållet i den är naturligtvis ännu inte klar. Även Coreperförhandlingarna har gett stöd för att ambitionen är att vi ska nå en politisk överenskommelse. Nyckeln förra gången var naturligtvis Tyskland, där vi ju har en ny regering, och hur de skulle ställa sig. De var tydliga med att de också önskar sig en politisk överenskommelse i december.

Sverige har ju under förhandlingsarbetet fått gehör för flera viktiga prioriteringar som har bidragit till att höja skyddsnivån för människor och miljö i hela unionen. Vi har lagt stor vikt vid att säkerställa tillräckliga kunskapsnivåer, att det gäller för alla ämnen. Vi vet att informationskraven för lågvolyämnen i utgångsläget var helt otillräckliga. Nu har kraven för nya ämnen och många existerande ämnen hamnat på en acceptabel nivå i förhållande till gällande regler. Det är en viktig framgång för oss.

Vid tillståndsprövning av de allra farligaste ämnena ska nu tillgång till alternativa, mindre farliga, ämnen och tekniker alltid beaktas. Den myndighet som nu genom Reach ska bevilja tillstånd ska kunna kräva, för till exempel cancerframkallande ämnen, för ämnen som är mycket svårnedbrytbara i miljön eller för bioackumulerande ämnen, att de som söker tillstånd alltid väger in tillgången till alternativa ämnen. Man kan också kräva substitution när det finns säkrare alternativ som är ekonomiskt och tekniskt rimliga att använda. Det är också bra att lagstiftningen i det förslag som nu ligger anger att substitution ska vara slutgiltigt mål för tillståndsprövningen.

Det finns också förbättringar som rör små och medelstora företag. Också det är angeläget. De små och medelstora företagen ska nu alltid få reducerade avgifter i Reach, och det inrättas nationella *helpdesks* för att hjälpa små och medelstora företag med information och tillämpning.

Det är också glädjande med det som ni vet att vi för någon månad sedan diskuterade i nämnden, det inspel som kommissionen plötsligt kom med i förhandlingarna under hösten. Det var ju ett så kallat *room paper* med väldigt försämrade ambitioner. Inte heller det har gett avtryck i ordförandeskapets arbete. Det är en viktig framgång, för där var ju vi mycket aktiva. Jag skrev bland annat brev till kommissionären om detta.

Sammantaget har vi nu ett kompromissförslag från ordförandeskapet som medför att hälso- och miljöskyddet för EU:s medborgare stärks samtidigt som det finns bra hänsyn till exempelvis små och medelstora företags möjligheter.

Vi från Sverige kommer naturligtvis att fortsätta att föra fram våra krav på förändringar, de förändringar som vi bedömer har störst betydelse. För det första är det ökade kunskapskrav för registrering av lågvolyämnen som säljs till konsumenter eller används i konsumentprodukter. Det handlar om 6 000–8 000 ämnen. För det andra är det ökade möj-

ligheter för myndigheterna att kunna kräva att alternativa, mindre farliga, ämnen alltid beaktas vid tillståndsprövningen. Det handlar om samtliga ämnen som kan ge cancer, skador på fortplantningssystem och skador på arvs massa. Det ligger alltså nära det förslag som Europaparlamentet har lagt fram. För det tredje är det ett förtydligande av undantaget för arbetsmiljö- och miljölågstiftning.

Det är de tre områden där vi kommer att arbeta med förbättringar. Just i dagsläget är det få länder som stöder de skärpningar vi vill ha, men vi kommer att fortsätta argumentera för dem. Vi menar att det samman taget nu är ett kompromissförslag från Storbritanniens sida som har tagit bra steg framåt på angelägna svenska områden. Vår uppfattning är att vi i slutändan bör stödja förslaget men att vi naturligtvis arbetar för att få de förbättringar vi vill ha.

Anf. 87 LARS LINDBLAD (m):

Jag har i princip inga sakmässiga invändningar. Vi hade en väldigt intressant diskussion i utskottet i går, där vi kunde fördjupa oss en hel del i skillnader i de olika förslag som ligger framme tillsammans med en statssekreterare och två tjänstemän på Regeringskansliet.

Jag vet att näringsministern inte gärna vill prata om Europaparlamentets förslag utan mest om ministerrådets förslag, men det är lite svårt att helt undgå det. Alla vi som har stött Reach hela vägen och tycker att Reach kan bli ett fantastiskt verktyg för att hantera kemikalieproblematiken har ju också varit rädda för en väldigt utdragen process. Jag ser nu ett fönster av möjligheter att kunna agera oerhört snabbt, det vill säga att det är mer av en taktisk bedömning egentligen.

Jag noterade vid diskussionen i går att statssekreteraren uttalade sig om frågan om strängare regler, arbetsskyddsregler. Det kunde vara intressant att också höra om näringsministern delar hans syn. Han sade att man kunde nöja sig med en väldigt tydlig skriftlig deklaration. Det handlar ju om att få ett förtydligande om att detta inte påverkar våra arbetsskyddsregler. Det är den ena biten. Som jag förstår det tycker regeringen också att frågan om lågvolymer har blivit ganska bra, framför allt när man tittar på parlamentets förslag, där också substitutionsprincipen finns med.

Min fråga är egentligen: Varför göra den här processen längre? Nu har i och för sig Coreper varit, så inför nästa vecka misstänker jag att det är lite svårt. Men ni ska väl åtminstone ha ett möte till innan ni syr ihop säcken i första läsningen, antar jag. Jag är lite oklar över den processen. Men det finns ju en möjlighet att använda sig av fördragets artikel 251, § 2. Om rådet finner parlamentets förslag rimligt och bra, vilket vi ju har konstaterat ligger väldigt nära den svenska positionen, har man möjlighet att biträda parlamentets förslag. Därmed blir det bara en läsning.

Det skulle innebära att Reach går igenom mycket snabbt, tidigt 2006, i stället för att vi får en fortsatt lång, utdragen process inför en andra läsning där vi pratar om en bra bit på 2007 i stället med de risker det kan innebära. Jag noterar till exempel den nya tyska regeringens anslag i diskussionen nu. Vi vet inte hur detta kan påverkas framåt. Även ur ett svenskt perspektiv, och vad vi kan vinna, ligger ju detta väldigt nära parlamentets förslag. Det vore, tycker jag, ett rimligt sätt att driva förhandlingarna för Sverige att förespråka en läsning och inte två.

Anf. 88 AGNE HANSSON (c):

Nu är vi framme vid en tidpunkt då man tydligen är beredd att kunna nå en överenskommelse på politisk nivå. Jag tycker att det är väldigt värdefullt att vi får en sådan och att vi får i gång det här så att det kan verka. Jag noterar också att regeringen i det här slutvarvet vill fortsätta förbättra Reach på en rad områden. De tre punkter som här har angetts tycker jag är bra. Jag tycker att det är bra att man har kommit fram när det gäller substitutionsmetoden, men jag biträder att man ytterligare driver på som finns beskrivet i dokumentet och i föredragningen på de tre punkter som näringsministern pekar på.

Jag skulle till det också vilja lägga, om nu ambitionen finns att fortsätta arbeta för ett ytterligare förbättrat Reach, att ännu tydligare utöka rätten för information på så sätt att varje enskild konsument ska kunna få reda på om det finns någon farlig kemikalie i de varor som man köper. Det är den ena punkten. Den andra punkten, som jag också tycker att det är viktigt att förbättra om det är möjligt och som jag gärna önskar att regeringen driver, är att skadeståndsansvaret på industrin läggs tydligt när man introducerar nya ämnen. Den så kallade *duty of care*-principen borde vara tydligare uttryckt i det nya Reach.

Detta om förbättringar, men när det nu är fråga om en slutlig överenskommelse är det ju så att alla länder inte är på samma linje som vi i Sverige. Då är det naturligtvis också en fråga om var smärtgränsen går åt andra hållet. Hur tänker regeringen där? Jag menar att ordförandeskapets kompromissförslag som det ligger nu borde vara smärtgränsen nedåt. Det är klart att för den händelse att man inte kommer fram till ytterligare förbättringar är ju Lars Lindblads idé om att hamna på Europaparlamentets förslag ingen dum idé. Det borde ju kunna omslutas av rådets ledamöter såväl som det kan göras av de folkvalda politikerna i Europa.

Anf. 89 HILLEVI LARSSON (s):

Jag vill börja med att säga att det är mycket bra krav som regeringen för fram. Det är verkligen värt att kämpa för, inte minst med tanke på de undersökningar av blod som Margot Wallström har gjort, och även ett antal Europaparlamentariker, tror jag. De visar att vårt blod, även barns blod från låg ålder, innehåller en massa gifter som vi inte fullt ut vet vad de kan innebära fysiskt, alltså med sjukdomar och så vidare. Så jag tycker att det är väldigt bra.

Det här med information till konsumenterna om vad produkter innehåller är också väldigt viktigt, tror jag, både ur allergisynpunkt och när det gäller att undvika de ämnen som ännu inte är förbjudna men som man har hört att det finns risker kring.

Sedan tänkte jag höra om en annan sak. Nu är det rätt mycket kompromisser i omlopp. Det är den brittiska kompromissen, och sedan hade vi den tidigare kompromissen på ministerrådet och Europaparlamentets kompromiss. Kan man säga ungefär var den här nya kompromissen landar mellan den gamla kompromissen, från ministerrådet, och Europaparlamentets kompromiss?

Avslutningsvis: I papperen på s. 3, alltså i den kommenterade dagordningen, står det att Reach inte bör påverka gällande svenska krav på det här området. Däremot finns det ett förslag om det globala system för klassificering och märkning som är på gång. Då tänkte jag bara höra vad

detta är för något och om detta i så fall kommer att påverka Sverige positivt eller negativt, vad man kan säga om det.

Anf. 90 YVONNE RUWAIDA (mp):

Jag kan inleda med att säga att det blir ju ingen riktig marknadsekonomi om man inte som konsument har tillgång till information om de produkter man köper. Det är alltså ett väldigt viktigt krav.

Alla krav på förbättringar stöder vi. Vi tycker verkligen inte att Reach, det förslag som ligger, är tillräckligt bra. Jag blir lite orolig när jag hör Thomas Östros säga att vi kommer att driva de här kraven, men vi kan nog acceptera kompromissförslaget. Då känns det inte som att man kommer att driva några krav. Ska man driva något måste man beredd att faktiskt säga nej om det inte blir förbättringar. Då tycker jag att det angelägna är att diskutera vilka förbättringar som är de viktigaste. Blir inte Reach så bra som man vill är nog ändå det viktigaste att man har den här möjligheten att ha kvar sina egna regler på arbetsmiljö- och miljöområdet när det gäller kemikalier så att det inte blir försämringar här i Sverige gentemot ett väldigt urvattnat Reach.

Jag vill bara framföra det. Jag hoppas verkligen att man faktiskt driver de här kraven och får igenom något av det, att man inte bara går in och säger att man ska driva det men i realiteten går med på kompromissförslaget. Då kommer inte Sverige att bidra till en förbättring. Jag tycker att Sverige måste ha lite högre svansföring i den här frågan.

Anf. 91 CARL B HAMILTON (fp):

Vi stöder de tre förbättringspunkter som ministern angav. Samtidigt vill vi understryka att vi tycker att det är viktigt att man kommer till ett avgörande nu och om möjligt låser in den här kompromissen så att det inte glider iväg till långa nya förhandlingar. Då är det bättre att försöka knyta ihop säcken och komma till ett avgörande.

Anf. 92 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Lars Lindblad! Jag pratar gärna länge om Europaparlamentets förslag, men det är viktigt att vi vet vad regeringen söker mandat för. Vi kan inte gå in och förhandla med Europaparlamentet som enskilt land.

Agera snabbt? Ja, men det krävs två för att dansa tango. Här vidtar ju en process som är ganska naturlig. Efter en politisk överenskommelse går beslutet till Europaparlamentet för en andra läsning. Ordförandeskapet har ju möjlighet att göra något annat, men här har vi ett läge där det finns skillnader mellan parlamentet och rådet som jag tror att också parlamentet kommer att ha synpunkter på. I vissa fall är parlamentet mer ambitiöst, i vissa fall är rådet mer ambitiöst, exempelvis när det gäller lågvolymkemikalierna och informationskraven. Jag tror att det är svårt för ordförandeskapet att klara av den där snabbare processen just på grund av att det fortfarande finns olika ståndpunkter.

Agne Hansson vill, förutom stödet till våra ståndpunkter, lägga till ett par. Det är ju krav som vi har drivit under hela processen: att utöka rätten till information och skadeståndsansvaret. Vi har nått framsteg på inte minst informationsområdet – inte i allt, men vi bedömer att det kommer att vara möjligt, också när förslaget sedan fortsätter implementeras, att i

detaljerna driva den här typen av inriktning på ökad information under 2006. Det är nog inte så att frågan kommer upp för sista gången.

Hillevi Larsson frågar om var det här förslaget ligger i förhållande till tidigare kompromissförslag från britterna och Europaparlamentet. Det har tagits ytterligare steg i rätt riktning på ett par av de områden som vi tycker är viktiga. När det gäller substitutionsprincipen är det inte parlamentet linje fullt ut men steg i rätt riktning. När det gäller information ligger ju rådet på en mer ambitiös nivå än parlamentet. Det går inte att säga var det ligger bara i en dimension, utan det beror lite grann på vilken frågeställning det gäller. Jag tycker att det har blivit förbättringar. Det har blivit närmanden mellan parlament och råd. Men det finns fortfarande områden där Sverige skulle vilja ha ytterligare förbättringar.

Yvonne Ruwaida frågar om vi verkligen driver kravet om vi samtidigt ber om mandatet att också kunna säga ja till Reach. Det är klart att man måste vara tydlig på den punkten så att riksdagen känner till att vi faktiskt har kommit så pass långt i arbetet med en lagstiftning på kemikalieområdet. Det är angeläget att den kommer på plats och att det blir en ambitionshöjning i Europa. Vi vill att det ska beslutas om förslaget. Men det hindrar oss inte på något sätt från att driva våra krav. Jag tycker bara den senaste tidens utveckling visar att det går att komma framåt även med den öppna attityden att vi tycker att det är viktigt att vi också får ett kemikaliedirektiv på plats.

Carl B Hamilton är också inne på vikten av att det kommer på plats. Det är ju en förordning, så när processen är klar mellan råd och parlament är det ett beslut som fattas som en A-punkt som gäller direkt. Därmed finns det möjligheter att få det här på plats, skulle jag tro, vid årsskiftet 2006/07. Men det återstår naturligtvis att se hur det blir i praktiken.

Anf. 93 LARS LINDBLAD (m):

Det är ju formellt möjligt att göra det som jag sade. Det står, om jag får citera fördraget: "Efter att ha inhämtat Europaparlamentets yttrande får rådet med kvalificerad majoritet, om det godkänner alla ändringar i Europaparlamentets yttrande, anta det på så sätt ändrade förslaget till rättsakt." Det betyder att den faktiska möjligheten att göra detta finns. Men då kvarstår frågan: Är det politiskt möjligt? Där har jag stor respekt för Thomas Östros bedömningar.

Men det kan ju också vara så att den politiska möjligheten inte finns på grund av att ingen har fört upp diskussionen. Det har jag inte hört att någon annan har gjort, alltså att man skulle ha den här snabba hanteringen. Enligt min synpunkt har ju Sverige och den svenska positionen, som jag tror att nästan alla partier härinne delar, vad vi ska göra och att vi ska ligga så nära den här kompromissen som möjligt, allt att vinna på detta och väldigt lite att förlora på att göra som jag säger. Jag skulle ändå vilja föreslå att näringsministern åtminstone kunde försöka ta upp en sådan här diskussion och testa om det finns en acceptans för den här modellen.

Givetvis har jag respekt för de argument som förs fram i kombination med en skriftlig deklaration kring arbetsskyddsreglerna. På det sättet är vi ju så att säga i stort sett hemma med den svenska positionen. Det är vad jag föreslår i nuläget.

2005/06:15
9 december

Anf. 94 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

När det gäller relationen mellan rådet och parlamentet kan nog varken nämnden, regeringen eller rådet själva driva frågan. Det handlar om ordförandeskapets ansvar att hela tiden ha den dialog med parlamentet som krävs för att se vad som är möjligt att göra. Med den kunskap och information jag har i dagsläget tror jag att åsiktsskillnaden fortfarande är sådan att institutionerna kommer att vilja diskutera med varandra. Det gör man ju genom att det första beslutet går till parlamentet för en andra läsning och sedan vidare tillbaka som en A-punkt – eller till medling om man inte är överens. Jag har svårt att se att det finns några andra möjligheter i dagsläget. Det är framför allt ordförandeskapet som har den rollen och det ansvaret att föra processen.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt. Det finns inga fler frågor. Då tackar vi näringsministern med medarbetare.

Innehållsförteckning

2005/06:15

9 december

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	1
Anf. 3 LARS LINDBLAD (m).....	1
Anf. 4 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 8 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	2
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp)	5
Anf. 11 LARS LINDBLAD (m).....	6
Anf. 12 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	6
Anf. 13 YVONNE RUWAIDA (mp)	7
Anf. 14 AGNE HANSSON (c).....	7
Anf. 15 KARIN THORBORG (v).....	8
Anf. 16 LENNART HEDQUIST (m).....	8
Anf. 17 Statssekreteraren LARS DANIELSSON.....	9
Anf. 18 LARS LINDBLAD (m).....	11
Anf. 19 ANDERS G HÖGMARK (m).....	11
Anf. 20 LENNART HEDQUIST (m).....	12
Anf. 21 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	12
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 23 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	13
Anf. 24 LARS LINDBLAD (m).....	13
Anf. 25 KARIN THORBORG (v).....	13
Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp)	13
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 28 ANDERS G HÖGMARK (m).....	14
Anf. 29 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	14
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 31 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	15
Anf. 32 YVONNE RUWAIDA (mp)	15
Anf. 33 Statssekreterare LARS DANIELSSON.....	16
Anf. 34 ANNELIE ENOCHSON (kd)	16
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 36 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	16
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 38 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	17
Anf. 39 ANNELIE ENOCHSON (kd)	18
Anf. 40 ANDERS G HÖGMARK (m).....	18
Anf. 41 CARL B HAMILTON (fp)	19
Anf. 42 YVONNE RUWAIDA (mp)	19
Anf. 43 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	19
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 45 YVONNE RUWAIDA (mp)	20
Anf. 46 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	21
Anf. 47 YVONNE RUWAIDA (mp)	21
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	21

Anf. 49	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	21
Anf. 50	KARIN GRANBOM (fp)	23
Anf. 51	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	23
Anf. 52	KARIN GRANBOM (fp)	23
Anf. 53	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	23
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 55	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	23
Anf. 56	BJÖRN HAMILTON (m)	24
Anf. 57	CHRISTINA AXELSSON (s)	24
Anf. 58	YVONNE RUWAIDA (mp)	24
Anf. 59	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	24
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 61	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	24
Anf. 62	JOE FRANS (s)	25
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 64	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	25
Anf. 65	ANDERS G HÖGMARK (m)	26
Anf. 66	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	27
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 68	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	27
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 70	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	28
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 72	Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	28
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	28
2 §	Allmänna frågor och yttre förbindelser (WTO)	29
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 75	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	29
Anf. 76	PER BILL (m)	31
Anf. 77	CARL B HAMILTON (fp)	31
Anf. 78	AGNE HANSSON (c)	31
Anf. 79	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	32
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	33
3 §	Konkurrenskraft (Reach)	34
Anf. 81	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 82	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	34
Anf. 83	CARL B HAMILTON (fp)	34
Anf. 84	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	34
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 86	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	35
Anf. 87	LARS LINDBLAD (m)	36
Anf. 88	AGNE HANSSON (c)	37
Anf. 89	HILLEVI LARSSON (s)	37
Anf. 90	YVONNE RUWAIDA (mp)	38
Anf. 91	CARL B HAMILTON (fp)	38
Anf. 92	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	38
Anf. 93	LARS LINDBLAD (m)	39
Anf. 94	Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	40
Anf. 95	ORDFÖRANDEN	40